

LECTURA ACTIVA

BARCANOVA
EDITORIAL

Literatura Juvenil - Antaviana Nova - Sèrie vermella

LECTURA ACTIVA

EINES PER TREBALLAR LA LECTURA A LES AULES

Muntsa Farré

ÍNDEX

L'OBRA I EL SEU ENTORN

Fitxa tècnica	3
Introducció	3
L'autor	4
L'argument	4
Gènere, estil i context literari	5
Tema i subtemes	5
Informació complementària sobre l'autor i la seva obra	6

PROPOSTES DE COMPENSIÓ LECTORA

Abans de la lectura	9
Durant la lectura	12
Després de la lectura	72
Avaluació	76

PROPOSTES PER A LA DIVERSITAT

Reforç	80
Ampliació	81

L'OPINIÓ DEL LECTOR O LA LECTORA

Opinions i valoracions	82
------------------------------	----

PROPOSTES LÚDIQUES

Activitat	83
-----------------	----

INTERDISCIPLINARIETAT

Activitats	84
------------------	----

LITERATURA COMPARADA

Activitats	86
------------------	----

SOLUCIONARI

88

L'OBRA I EL SEU ENTORN

FITXA TÈCNICA

Títol: *La lluna de gel*

Autor: Santi Baró

Fotografia de la coberta: AGE-Fotostock

Editorial: Barcanova

Lloc i any d'edició: Barcelona, 2011

Col·lecció: «Antaviana Nova», Sèrie vermella, 173

Pàgines: 181

A
N
T
A
V
I
A
N
A

N
O
V
A

INTRODUCCIÓ

La lluna de gel és una novel·la que tracta una temàtica de gran duresa amb un respecte i una delicadesa enormes, sense deixar, però, de ser fidel a la realitat: la prostitució i tota la xarxa d'engany, d'explotació i d'esclavatge que comporta i que forma part de la nostra organització social, malgrat que la vulguem ocultar èticament i legalment. D'una banda, l'autor hi denuncia el miratge que les societats opulentes suposen per a les societats subdesenvolupades, encara que la distància entre les unes i les altres sigui, de vegades, de pocs quilòmetres o de pocs metres; de l'altra, subratlla com la desinformació que generen i aprofiten les màfies que trafiquen amb aquest miratge provoca veritables drames personals.

L'OBRA I EL SEU ENTORN

L'AUTOR

En Santi Baró va néixer a Olesa de Montserrat l'any 1965. Per allò que el medi sí que determina algunes circumstàncies personals, l'experiència de participar en l'obra vertebral de la població, la Passió, estava segur que volia ser dramaturg i actor quan fos gran. Però també per allò que no sempre els somnis es fan realitat, tal com aquesta novel·la exemplifica amb escreix, la carrera de dramaturg es va veure convertida en la de joier, al taller que ja regentaven els seus pares. Tanmateix, l'orfebreria ensenya a tenir paciència i perseverança, dues qualitats que evoca el personatge principal de *La lluna de gel* i que permeten aproximar les quimeres. I així, en Santi Baró ha esdevingut un prolífic escriptor de novel·les i un actor versàtil quan es posa en la pell dels personatges als quals dona vida.

Tot plegat ha fructificat en una sèrie d'obres publicades, força de les quals han estat guardonades, i en una dedicació gairebé a temps complet a allò que tant li agrada: el món de les lletres. Fa conferències a les escoles, dirigeix un taller de contes i, sobretot, escriu novel·les per a nois i noies de diverses edats i, també, per a adults.

A Barcanova, a més de la novel·la que és objecte d'aquesta lectura activa, ha publicat *El noi que tenia mil anys* (col·lecció «Sopa de llibres», 2004), *Nit de sang* (col·lecció «Antaviana Nova», 2006) i *Paisatge sobre tela* (col·lecció «Antaviana Nova», 2010).

L'ARGUMENT

La Ileana Ionescu és una noia romanesa de vint anys que explica la història de la seva adolescència, des del seu entorn natal, Grivita, un poble molt petit de Romania que viu immers en la pobresa, fins que s'estableix en un altre petit poble, ara del Pirineu català. La Ileana ens descobreix la duresa de les condicions de vida de la seva família, dins la qual ella i la seva germana teixeixen un vincle extraordinari d'amor i d'amistat, només esquerdat per l'èxit que té la protagonista per culpa de la seva bellesa i feminitat, la qual sap explotar davant de la mirada dels altres.

Les dificultats econòmiques duen totes dues germanes a Bucarest, on el seu germà gran els fa de guia en una existència que de seguida els mostrarà la seva cara més lletja: un paisatge urbà degradat, uns objectius prosaics i unes feines que els aniran erosionant la il·lusió i el somni. La comunicació s'instal·larà entre les dues germanes, de manera que cadascuna es perdrà en la seva frustració i en la necessitat de sortir de la misèria que les està ofegant.

La Ileana, que segueix destacant per la seva bellesa, és temptada per una dona adulta, que se li presenta com una barreja de mare i representant, per obrir-se camí en el món de la moda, fet que li ha de permetre viatjar a l'Europa de l'opulència. La Ileana s'hi llança de cap sense cap mena de prevenció ni protecció. La carrera de model li farà viure unes hores de princesa,

L'OBRA I EL SEU ENTORN

L'ARGUMENT

però també molts mesos de terror, ja que la conduirà directament a una xarxa de prostitució, en la qual coneixerà la degradació més absoluta en què moltes noies queden atrapades per sempre.

No obstant això, la Ileana té un avantatge: el somni de la lluna de gel que compartia amb la seva germana i la necessitat de tornar-la a veure. Per això, lluita aferrissadament fins que aconsegueix sortir del món macabre on havia anat a parar. Només llavors descobreix, i agraeix, una vida que és lluny de les princeses i els somnis, però que també és lluny dels monstres i del dolor, en la qual la senzillesa i l'honradesa obren la possibilitat de seguir somiant en els habitants que cada dia patinen sobre la lluna de gel que admiren a les nits, ara, però, amb la companyia de la seva germana.

GÈNERE, ESTIL I CONTEXT LITERARI

La lluna de gel és una novel·la realista i de denúncia social. Amb un narrador en primera persona, esdevé un relat autobiogràfic que, encara que sigui ficció, acumula al darrere moltes hores de documentació de casos reals i malauradament semblants.

La novel·la, que s'estructura en 25 capítols numerats, té un ritme d'interès ascendent: els esdeveniments es van precipitant en la dosi justa per aconseguir que l'atenció del lector vagi creixent i es vagi endinsant en un món que havia començat sent amorós i que acaba sent grotesc. El relat en primera persona facilita que el lector s'identifiqui amb les emocions del personatge i, per tant, accentua la capacitat de denúncia d'una situació a la qual massa vegades assistim com a mers espectadors des de la indignació que ens provoca la notícia en un diari, la qual oblidarem al cap de poc.

Els 25 capítols són un resum de set anys en la vida de la protagonista en tres geografies bàsiques: Grivita, el poble natal; Bucarest, la capital romanesa on es gesta el somni, i Catalunya, on té lloc la tragèdia, però també la salvació. Segurament, el secret de poder presentar un tema tan dur a un públic jove és que els vint primers capítols serveixen per preparar el lector; els quatre següents descriuen l'infern que viu la protagonista, i el darrer és la llum al final del camí.

TEMA I SUBTEMES

El tema principal de la novel·la és la **denúncia de les xarxes de prostitució** que es beneficien dels greuges econòmics que pateixen determinades capes socials i que faciliten una emigració vexatòria.

Com a subtemes destaquen els següents:

- La **denúncia de la condició d'il·legalitat de la prostitució**, la qual afavoreix les situacions d'explotació incontrolades, atès que no hi ha drets laborals per a una professió que és ben viuent i activa.
- Les **diferències econòmiques** entre els països de la Comunitat Europea, que faciliten la creació de xarxes migratòries.

L'OBRA I EL SEU ENTORN

TEMA I SUBTEMES

- Les **diferències econòmiques i**, per tant, **socials** entre els habitants d'un mateix país i els conciutadans d'un mateix nucli urbà.
- La **família i l'educació**: la pobresa i la ignorància fan que alguns pares estiguin més centrats en els diners que poden guanyar els seus fills que no pas en la seva pròpia seguretat; es tracta, en definitiva, de la necessitat de sobreviure contra l'art de la civilització.
- La **importància de l'amor i l'amistat** com a motor per superar les dificultats vitals.
- La **rellevància que la bellesa física i el món de la moda** han tingut i tenen en la societat del darrer terç del segle XX i de principis del XXI.

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA SOBRE L'AUTOR I LA SEVA OBRA

A més de *La lluna de gel*, en Santi Baró ha publicat aquests altres títols:

Narrativa per a adults

- *Des de les seves estones lluides* (Ajuntament d'Ascó, 1997)
- *No vaig tenir temps de plorar* (Ed. El Mèdol, 1998)
- *Temporada de caça* (Ed. Columna, «Col·lecció moderna», 1998)
- *El rei d'Uruk* (Ed. Rosa dels Vents, 2009)
- *L'home que es posava vermell* (Ed. Paper d'Estrassa, «Contes olesans», 2010)

Narrativa per a joves

- *Joc de dames* (Ed. El Bullent, 1998)
- *El noi que tenia mil anys* (Ed. Barcanova, «Sopa de llibres», 2004)
- *Nit de sang* (Ed. Barcanova, «Antaviana Nova», 2006)
- *El retorn a la Terra* (Ed. Estrella Polar, «L'Odissea», 2010)
- *Un contra onze* (Ed. Cruïlla, 2010)
- *La lluna de gel* (Barcanova, «Antaviana Nova», 2011)

En Santi Baró ha guanyat els premis següents:

1996 Premi Vila d'Ascó per *Des de les seves estones lluides*

1997 Premi Sant Just per *Temporada de caça*

1997 Premi Vila d'Ascó per *No vaig tenir temps de plorar*

2009 Premi de narrativa juvenil Esport i Ciutadania per *Un contra onze*

2010 Premi Barcanova per *La lluna de gel*

L'OBRA I EL SEU ENTORN

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA SOBRE L'AUTOR I LA SEVA OBRA

I ha estat finalista d'aquests premis:

1996 Premi Enric Valor

2006 Premi Barcanova de literatura infantil i juvenil per *Nit de sang*

2008 Premi Ramon Llull per *El rei d'Uruk*

També podeu consultar aquestes pàgines web relacionades amb la novel·la:

www.barcanova.cat
www.espaibarcanova.cat

(Contenen informació sobre l'editorial, l'autor i la seva obra.)

<http://santi-baro.blogspot.com>

(Bloc d'en Santi Baró i Rourell.)

www.randomhousemondadori.es/me_gusta_leer/Autores/B/Baro-Santi

(Pàgina web que conté una breu biografia d'en Santi Baró i que permet estar informat, per correu electrònic, d'esdeveniments relacionats amb l'autor.)

[www.fcbarcelona.com/web/castellano/noticies/club/
temporada10-11/03/10/n110310116210.html](http://www.fcbarcelona.com/web/castellano/noticies/club/temporada10-11/03/10/n110310116210.html)

(Pàgina web sobre el taller de contes que va fer en Santi Baró als residents de la pedrera del Futbol Club Barcelona.)

www.comicat.cat/

(Bloc sobre còmics en català realitzat per un grup de blockaires amants del còmic.)

www.ara.cat

(Pàgina web del diari Ara.)

L'OBRA I EL SEU ENTORN

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA SOBRE L'AUTOR I LA SEVA OBRA

www20.gencat.cat/docs/bsf/01Departament/08Publicacions/Coleccions/Llengua%20immigracio%20i%20ensenyament%20catala/08romanescatala06/llengua_08_romanes.pdf

(Hi podeu consultar un estudi comparatiu entre la gramàtica del català i la del romanès elaborat per en Xavier Lamuela amb la col·laboració d'en Virgil Ani.)

www14.gencat.cat/llc/AppJava/index.jsp

(L'Optimot, consultes lingüístiques, és un servei que ofereix la Direcció General de Política Lingüística en col·laboració amb l'Institut d'Estudis Catalans i el Centre de Terminologia TERM CAT.)

http://ca.wikipedia.org/wiki/Pir%C3%A0mide_de_Maslow

(Hi trobareu informació sobre la piràmide de Maslow.)

www.totcontes.com/grans-classics/52/pinotxo

(Hi podeu llegir una versió del conte *Les aventures de Pinotxo*, de Carlo Collodi.)

www.amnistiacatalunya.org/edu/docs/nu-dec-infants.htm

(Pàgina web d'Amnistia Internacional de Catalunya, en què podeu llegir la *Declaració universal dels Drets de l'Infant*.)

www.amnistiacatalunya.org
www.intermonoxfam.org/
www.msf.es/ca/presentacio

(Webs d'Amnistia Internacional de Catalunya, Intermón Oxfam i Metges Sense Fronteres.)

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

ABANS DE LA LECTURA

Indicacions per al professorat

En l'activitat 1, els nois i les noies han de visitar el bloc d'en Santi Baró i altres pàgines web que en parlin o que hi estiguin relacionades per conèixer de prop la seva manera de ser, la seva escala de valors i altres obres que ha escrit.

El bloc conté una descripció autobiogràfica que us permetrà analitzar els trets que en Santi Baró ha volgut destacar de la seva vida. Si els nois i les noies obtenen informació a través d'altres fonts (ressenyas en altres llibres o altres webs sobre autors o crítiques literàries), també podeu analitzar la informació que ha preferit no destacar en el seu bloc. D'altra banda, podeu saber els valors pels quals es regeix gràcies als comentaris que va publicant, entre els quals destaquen el seu amor per la cultura, principalment el teatre i el cinema, i els temes que el motiven a l'elogi o a la crítica, i també els diferents premis que ha rebut i les obres que ha publicat.

Si fan aquest cerca en grups, digueu-los que amb tota la informació recollida facin un mural o un PowerPoint sobre algun d'aquests temes:

- La biografia de l'autor.
- La Passió d'Olesa (tan important en la seva etapa de formació).
- Els premis que ha rebut (han d'indicar-hi l'època en què es concedeixen, la temàtica en la qual se centren, la dotació econòmica, per què el premi té aquest nom, etc.).
- Les obres que ha publicat (han de fer una sinopsi de cada argument i una llista de les temàtiques que s'hi tracten o els llocs on transcorren).

Valoreu la capacitat dels alumnes de sintetitzar i prioritzar la informació i d'il·lustrar-la amb fotografies i dibuixos.

El mural o el PowerPoint sobre la Passió els permetrà conèixer una antiga tradició teatral i la seva importància com a vertebració de la població en un projecte comú, més enllà d'edats, professions o condicions socials. Aproveiteu per parlar del fet com aquestes tradicions serveixen perquè la gent immigrada s'integri.

El mural o el PowerPoint sobre els premis obtinguts permetrà fer un mosaic sobre els diferents guardons i, principalment, sobre la diversitat d'aspectes o focalitzacions temàtiques que es premien en aquests actes.

Finalment, el mural o el PowerPoint sobre la seva obra els mostrarà la diversitat de temàtiques i de geografies que en Santi Baró tracta en les seves obres i alhora els descobrirà que sovint són espais comuns.

En l'activitat 2, han de dir què els suggereix la portada del llibre. En aquest cas, es poden fixar en la fotografia de la cara de la noia, en la seva expressió, en què deu voler transmetre aquesta imatge, què hi destaca, si hi ha més d'un plànol, etc.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

ABANS DE LA LECTURA

1. Visita el bloc d'en Santi Baró o altres pàgines web sobre ell o que hi estiguin relacionades per conèixer de prop la seva manera de ser, la seva escala de valors i altres obres que ha escrit:

<http://santi-baro.blogspot.com>

2. Per familiaritzar-te amb la novel·la, fes les activitats següents:

a) Observa atentament la fotografia de la coberta del llibre i digues què et suggereix.

b) Digues quins elements t'han cridat més l'atenció de la coberta.

c) Llegeix la sinopsi de la novel·la que hi ha en la contraportada i relaciona-la amb la foto de la coberta.

d) Obre la novel·la i llegeix la informació que trobaràs en la cara interior del tercer full —anomenada pàgina de crèdits—. Després, completa les dades següents:

Títol: _____

Nom de l'autor: _____

Editorial i col·lecció: _____

Lloc i any d'edició: _____

Nombre de pàgines i de capítols: _____

ISBN: _____

Equip editorial: _____

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

ABANS DE LA LECTURA

3. Escriu tota la informació que sàpigues sobre aquests termes clau que surten en la novel·la i prova d'elaborar la teva pròpia definició. Després, consulta una font enciclopèdica o el diccionari i amplia les teves definicions.

a) Romania, Moldàvia i Grivita: _____

b) Model: _____

c) Prostitució: _____

d) Emigració: _____

e) Màfia: _____

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Indicacions per al professorat

En aquest apartat hem dividit els capítols de la novel·la en tres grups, segons l'espai on transcorren els fets:

– Del capítol 1 al 6, l'acció transcorre a Grivita, el lloc on va néixer la protagonista, la Ileana Ionescu, i on viu fins als catorze anys. Aquests capítols, que corresponen a la presentació de la novel·la, descriuen les circumstàncies inicials que originen l'element pertorbador, el fet que la Ileana decideixi emigrar cap a Bucarest amb l'esperança de trobar-hi una nova vida. A través d'aquests capítols inicials, els nois i les noies aniran rastrejant les emocions que marquen la personalitat de la protagonista.

– El nus de la novel·la es desenvolupa bàsicament en els capítols que tenen lloc a Bucarest, del 7 al 19.

Proposeu a les noies i els nois que posin un títol a cada capítol que sintetitzi l'emoció que predomina en cadascun.

– Barcelona és el lloc on es produeix la culminació del procés que ha iniciat la Ileana a Bucarest i on s'esdevenen el punt àlgid del nus i el desenllaç de la novel·la, que comprenen del capítol 20 al 25.

Digueu-los que abans llegir el desenllaç escriguin un text sobre quin creuen que serà el futur més immediat de la Ileana i com es desenvoluparan els fets.

Aproveiteu per demanar-los que descriguin les seves emocions com a lectors i lectores de la novel·la d'en Santi Baró.

A continuació, donem indicacions prèvies per treballar algunes activitats d'aquest apartat:

Capítol 1

En l'activitat 1, aprofiteu per treballar amb l'alumnat l'estima que solem tenir cap a la terra que ens ha vist néixer i créixer i digueu-los que descriguin les emocions que es desperten dins seu quan hi pensen. Es tracta d'un bon exercici que es veurà enriquit si a la classe hi ha alumnes de procedències diverses, alhora que és una bona ocasió per conèixer i respectar la diversitat.

En l'activitat 2, presenteu als alumnes el servei de consultes en línia Optimot que ofereix la Direcció General de Política Lingüística en col·laboració amb l'Institut d'Estudis Catalans i el Centre de Terminologia TERMCAT.

En l'activitat 5, expliqueu què vol dir el terme *registre* quan parlem dels dos noms que té la moneda romanesa: *leu* en la forma oficial i *ron* en la forma col·loquial. Parlem també de les metàfores que fem servir en el dia a dia, com quan la mare de la Ileana diu que no pot estirar més els bitllets quan va a comprar.

En l'activitat 7, es demana quina idea política uneix les tres generacions d'homes de la família de la Ileana. Tant l'avi, el pare com el germà s'oposen a la dictadura de Ceaucescu. Aproveiteu l'apartat «Interdisciplinarietat» per aprofundir en la figura històrica d'aquest polític i del que va representar per al seu país.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Grivita

Capítol 1: La por

1. Respon aquestes preguntes:

a) En la descripció que en Santi Baró fa de Grivita, hi predominen els aspectes positius o els negatius? Justifica la resposta.

b) Descriu com és l'indret on vas néixer i indica-hi les emocions positives i negatives que t'inspira.

2. La sinopsi de la contraportada ens anticipa que aquesta història és un *flashback*.

a) Quin nom té en català aquesta tècnica narrativa?

b) Quins trets de la narració ens confirmen que es tracta d'un *flashback*?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

3. Respon aquestes preguntes:

a) Quants germans té la Ileana?

b) Quants anys es porten?

c) Destaca alguns dels germans per damunt dels altres? Qui?

4. A partir de la descripció que en fa la Ileana, tens una visió positiva o negativa dels seus pares? Justifica les resposta.

5. Respon aquestes preguntes:

a) Quina és la moneda de Romania?

b) Quina anècdota viu la Ileana relacionada amb els bitllets romanesos en la pàgina 14?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

6. Quina religió practica la família Ionescu? Què en saps, d'aquesta religió?

7. L'avi, el pare i el germà gran de la Ileana estan units per una idea política que la jove protagonista no acaba d'entendre. Quina és?

8. En qualsevol novel·la, hi ha un element pertorbador a partir del qual es generen una sèrie d'aventures que formaran el nus. De quin element es tracta?

9. L'emoció que destaca la Ileana en aquest capítol és la por. En quins dos moments en parla?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Indicacions per al professorat

Capítol 2: L'orgull

En l'activitat 1, es pregunta fins a quina edat és obligatori estudiar a Romania i fins a quina edat l'educació és gratuïta.

Digueu als nois i les noies que busquin informació sobre què provoca o ha provocat el decaïment entre l'obligatorietat i la gratuïtat a Catalunya avui dia i antigament i feu un debat. Aproveiteu per parlar de com es produeix aquest fet en altres països o zones si hi ha alumnes que provenen d'altres llocs.

En l'activitat 4, es pregunta quin càstig imposa la mare de la Ileana als seus fills. La Ileana creu que quan el sabó s'acaba i cal fer-ne més, la seva mare s'espera que el Georges i el Burcea es barallin per no haver-lo de fer ella. Aproveiteu l'activitat perquè els nois i les noies busquin informació sobre com es fa sabó de manera manual i les molèsties corporals que això provoca.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Capítol 2: L'orgull

1. El Georges deixa els estudis perquè ha d'ajudar a casa ara que hi ha un nou membre, el seu germà Traian.

a) Fins a quina edat és obligatori anar a escola a Romania?

b) Fins a quina edat és gratuïta l'escola?

c) Per què creus que hi ha aquest decalatge entre totes dues edats?

2. Per què el Georges marxa i abandona la seva família? Que no era feliç a Grivita?

3. Per què la Ileana descriu el Georges com un heroi?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

4. La mare de la Ileana sovint imposa un càstig molt pesat als fills quan es barallen.

a) Quin càstig és?

b) Quina és la teoria de la Ileana?

5. Quan el Georges marxa, el germà gran passa a ser el Burcea, el qual mostra un comportament molt menyspreable cap a les seves germanes. Per què creu la Ileana que el seu germà es comporta així?

6. Per què la mare no deixa que la Ileana escrigui una carta al Georges i que li expliqui que el Burcea no fa gens de bondat?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

7. Amb el que has llegit fins ara, digues per què la novel·la es titula *La lluna de gel*.

8. En aquesta etapa de la seva vida, la Ileana aprèn què és l'orgull. Posa'n exemples.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Indicacions per al professorat

Capítol 3: L'admiració

En l'activitat 1, els alumnes han de dir quin paper té la televisió en la vida de la Ileana. Aproveu l'activitat per fer una activitat oral en què participi tota la classe sobre quin rol ocupa la televisió en les seves vides i si creuen que retrata la realitat o que més aviat la disfressa.

El debat pot ser una forma interessant de fer-los reflexionar sobre l'ambigüitat de la televisió com a referent de la realitat, segons si el que es mira són documentals o pel·lícules.

En l'activitat 3 es demana si l'Alina Vacariu i la Catrinel Menghia, les dues models a qui agradaria assemblar-se la Ileana, són reals. Totes dues són models professionals molt famoses. Digueu-los que busquin informació sobre la vida i la trajectòria professional d'aquestes i altres models.

Aproveu aquesta informació per fer un debat, ja que es tracta d'un món que atreu l'atenció dels joves i que alhora genera moltes controvèrsies, ja que permet guanyar molts diners i fer-se famosos, però alhora converteix tant els models com les persones que s'hi emmirallen en esclaves del culte al cos i sovint provoquen trastorns alimentaris com ara l'anorèxia o la bulímia.

En l'activitat 4, han de dir per què la Ileana es veu empesa a fer de model, però no pas la Lavinia. Aproveu l'activitat per parlar de la importància de saber gestionar els comentaris que ens fan altres persones.

En l'activitat 7, han d'explicar per quin motiu s'enfaden per primera vegada a la vida la Ileana i la Lavinia. Remarqueu que en aquest capítol s'expliquen les diferències entre totes dues, que fins ara havien estat presentades gairebé com si fossin bessones. Si bé físicament són gairebé iguals —totes dues tenen molt bona figura, els cabells negres i els ulls blaus—, la Lavinia és vergonyosa i té una mirada innocent i retreta, mentre que la Ileana té un somriure picardiós i murri.

L'enuig entre totes dues és prou visible com perquè la mare se n'adoni i vulgui posar-hi remei, malgrat que tot acaba bé, ja que totes dues s'estimen molt. Feu que els nois i les noies s'adonin que, tot i que la Ileana pot semblar egoista en aquest moment, realment necessita la Lavinia al seu costat.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Capítol 3: L'admiració

1. Quin paper té la televisió en la vida de la Ileana?

2. Què li va passar al pare el primer dia que va dur el televisor a casa? Quina importància creus que va tenir aquest fet en la vida de la família de la Ileana?

3. A la Ileana li agradaria ser com l'Alina Vacariu i la Catrinel Menghia. Es tracta de personatges reals o de ficció?

4. Per què la Ileana es veu empesa a fer de model, però, en canvi, la Lavinia, no?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

5. A Grivita cada any s'hi celebra un esdeveniment molt important.

a) Quin és aquest esdeveniment? Per què és important per a la gent del poble?

b) Per què és tan important per a la lleana aquest any?

c) Hi ha al teu poble o barri cap esdeveniment que reuneixi tots els veïns? En cas afirmatiu, digues quin és i quines activitats s'hi fan.

6. Respon aquestes preguntes:

a) Qui és el Dragos Voica?

b) Què vol dir l'expressió «el Dragos pescava amb més d'una canya a la vegada», que surt en la pàgina 29?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

7. En aquest capítol, llegim que les dues germanes s'enfaden per primera vegada. Quin és el motiu d'aquesta discussió?

8. Les dues germanes tenen un disgust molt gran al final del capítol. Què provoca aquest disgust?

9. En aquest capítol es descriu el sentiment d'admiració que sent la Ileana. Per què?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Indicacions per al professorat

Capítol 4: La determinació

En l'activitat 4, les noies i els nois han de justificar per què en aquest capítol es confirma que la família de la Ileana és una família patriarcal. Després de la resposta, comenteu que, a diferència d'altres societats i èpoques, el fill que normalment es queda a casa per cuidar els pares quan es fan grans és la dona, mentre que en el cas de la família de la Ileana és el Burcea.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

1. Els pares envien la Ileana a Bucarest a treballar i no pas a fer de model. Entén la Ileana aquesta decisió? Per què?

2. Per què se sent traïda quan els pares li donen aquesta notícia?

3. En aquest capítol el Georges menteix als seus pares dues vegades. Com ho fa i per què ho fa?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

4. En aquest capítol es confirma que som davant d'una societat patriarcal. Per què?

5. Digues per què l'emoció més evident en aquest capítol és la determinació.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Indicacions per al professorat

Capítol 5: L'alleujament

En l'activitat 1, els alumnes han de dir quins canvis comença a notar la Ileana en els homes de Grivita d'ençà que és proclamada reina de la desfilada. Feu que s'adonin que fins aquest moment no sabíem encara el nom del seu pare (Georges), mentre que el de la mare ja sabíem quin era des del capítol 1.

En l'activitat 5, han d'explicar per què la Ileana diu que no perdonarà mai el Burcea i han de comentar si l'actitud del noi es pot justificar. Malgrat que la resposta de la segona pregunta és oberta, ajudeu-los perquè es posin en la pell del Burcea, no tant per justificar-lo, sinó per mirar d'entendre un comportament que sembla erràtic: es queda sol a Grivita, en un medi que pel que es descriu en la novel·la és molt dur i que ofereix menys oportunitats que a Bucarest, i, a més, probablement se sent gelós de la relació que hi ha entre el Georges i les noies.

En l'activitat 6, han d'argumentar si creuen que el Georges omet detalls de la feina que ha trobat per a les seves germanes. Amplieu l'activitat fent un debat sobre l'ètica del germà gran.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Capítol 5: L'alleujament

1. Després que hagi estat proclamada reina a la desfilada, quins canvis nota la Ileana en el tracte que rep dels homes de Grivita?

2. Quin pacte de sang renoven la Ileana i la seva germana? Es tracta realment d'un pacte de sang?

3. Quan en la pàgina 36 les dues germanes reben carta del Georges després del memorial de greuges, la Ileana fa servir dues descripcions molt expressives. Quines són i què vol expressar amb cadascuna?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

4. En les pàgines 36 i 38 la Ileana utilitza dues expressions que pertanyen al registre vulgar. Digues quines són, quan les fa servir i per què.

5. Què és el que la Ileana no perdonarà mai al Burcea? Creus que el comportament del germà es pot justificar?

6. El Georges ha trobat feina per a les seves germanes a Bucarest.

a) De què treballaran?

b) Quina informació omet el Georges? Creus que ho fa expressament?

7. Per què en aquest capítol l'emoció que domina és l'alleujament?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Indicacions per al professorat

Capítol 6: L'enyorança

En l'activitat 1, els alumnes han de descriure com és el món millor on voldria viure la Ileana i han de dir si el món on ells viuen s'assembla a aquest món i si el té idealitzat. Aprofiteu l'activitat per conscienciar-los que, des del punt de vista de la pobresa, és cert que vivim en un món privilegiat, perquè gaudim de moltes necessitats bàsiques a què la Ileana no pot accedir, però també feu que reflexionin sobre el fet de si realment moltes d'aquestes necessitats són indispensables per viure.

En l'activitat 2, han d'explicar com viuen la darrera nit junts les dues germanes i el Burcea a l'habitació que comparteixen. Relacioneu aquesta activitat amb l'anterior i amplieu el debat sobre si moltes de les necessitats que reflecteixen la publicitat i la societat consumista són realment bàsiques. Feu que s'adonin que en aquest moment la Ileana intueix aquesta diferència.

En l'activitat 5, han d'explicar qui és l'Andreas, el veí del poble que s'ofereix a portar les dues germanes fins a Galati per tal que agafin el tren fins a Bucarest i s'estalviïn la duresa de la primera part del viatge. És un bon moment per parar atenció a l'ambient, gairebé medieval, que encara es viu a Grivita, ja que destaquen dos fets que no haurien de ser excepcionals en un país europeu al segle XXI: tenir estudis i furgoneta (cal recordar que la majoria del transport es fa amb una carreta de fusta tirada per un cavall).

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Capítol 6: L'enyorança

1. La protagonista desitja marxar de Grivita per viure en un món millor.

a) Què vol dir per a ella *viure en un món millor*?

b) Creus que el món on vius s'assembla al que anhela la Ileana? Justifica la resposta.

c) Penses que la Ileana té idealitzat aquest món que ella considera millor? Per què?

2. Com viuen la darrera nit a Grivita les dues germanes i el Burcea a l'habitació on dormen?

3. Quines comparacions fa servir la Ileana per descriure com veu la seva mare, ara que està a punt de separar-se'n? Quina informació ens aporta?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

4. El dia que les dues germanes marxen de Grivita es produeixen diferents reaccions entre els membres de la família. Digues si n'hi ha cap que t'hagi sorprès i per què.

5. Qui és l'Andreas?

6. En l'escena dramàtica del comiat, la jove protagonista fa una passa enrere dues vegades. Què simbolitza aquesta acció?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA DURANT LA LECTURA

7. En la pàgina 44 la protagonista diu: «Em va fer l'efecte, no sé si són imaginacions meves o què, que realment vaig ser jo qui va decidir». Estàs d'acord amb la sensació que té la lleana? Justifica les resposta.

8. El final d'aquest capítol és força tràgic. Què ens avança?

[illegible]

9. Hem titulat aquest capítol «L'enyorança», perquè és l'emoció que hi predomina. Posa'n exemples que justifiquin aquesta elecció.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Indicacions per al professorat

Capítol 7

En l'activitat 1, els alumnes han d'explicar per què la protagonista té por de Bucarest fins i tot abans d'arribar-hi i si aquesta por és justificada. Aproveiteu l'activitat per preguntar a algun alumne que provingui d'un altre país si també va sentir por quan va arribar aquí.

L'activitat 2 tracta de la inseguretat i l'angoixa que pateix la Ileana durant el trajecte amb tren fins a Bucarest fins que ella i la Lavinia no troben el seu germà i que es tradueixen en un seguit de preguntes retòriques. Els nois i les noies han de comentar si han viscut mai una situació semblant en què els ha dominat aquest sentiment. Feu que s'adonin que es tracta d'una situació normal que tots hem viscut o viurem en algun moment de la nostra vida.

L'activitat 9 se centra al barri on van a viure les dues germanes quan arriben a Bucarest, i es demana als nois i les noies si creuen que l'autor ha exagerat quan el descriu o realment reflecteix el paisatge que es troba la gent immigrada quan arriba a una ciutat com Barcelona.

Comenteu que sovint les persones immigrades es concentren als barris més deteriorats i precaris de les ciutats, on els preus dels pisos són més baixos, però també on les condicions de vida sovint no són òptimes.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Bucarest

Capítol 7

1. Per què la Ileana té por de Bucarest fins i tot abans d'arribar-hi? És justificada aquesta por?

2. Compta quantes preguntes retòriques hi ha en aquest capítol i on es concentren. Després, digues què volen reflectir i explica si has viscut mai una situació semblant.

3. Quins són els tres únics moments d'alleujament o de quasifelicitat que senten les dues germanes durant el trajecte cap a Bucarest?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

4. T'ha sorprès alguna cosa del seu equipatge? Digues quina i per què.

5. Reconeixen de seguida el Georges les dues germanes? Què li troben de diferent?

6. Els pressentiments que tenen els personatges en aquesta novel·la no són innocents. Quin pressentiment té la Ileana quan el Georges l'abraça?

7. Qui és el Ciobanu i quin paper creus que tindrà en la novel·la?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

8. Quin és el tret característic de les germanes que el Georges presenta al Ciobanu?

9. Respon aquestes preguntes:

a) On aniran a viure la Lavinia i la Ileana?

b) És un lloc agradable? Per què?

c) Creus que l'autor ha exagerat quan descriu el barri on viuran les germanes o realment està reflectint el paisatge que es troba la gent immigrada quan arriba a una ciutat com Barcelona? Justifica la resposta.

10. Tria un títol que resumeixi l'emoció que domina en aquest capítol i justifica la teva elecció.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA DURANT LA LECTURA

Capítol 8

1. Descriu com és un dia qualsevol en la vida de la Ileana.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal red ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins or other markings on the paper.

2. Com és el pis on viuen les dues germanes? Hi estan bé?

[illegible]

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

3. Posa exemples de la hipocresia que la Ileana atribueix al govern romanès.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal red ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins or other markings on the paper.

4. El fet de viure a Bucarest, com ha afectat al caràcter de la Ileana? Posa'n exemples.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal red ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins or other markings on the paper.

5. Quina emoció domina en aquest capítol?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Capítol 9

1. Quant temps ha passat des que la Lavinia i la Ileana van arribar a Bucarest?

2. Quins tres mots serveixen per resumir com ha estat la vida de la Ileana en aquesta etapa?

3. Respon aquestes preguntes:

a) Qui va ser el primer xicot de la Ileana?

b) Com el descriu?

c) Què va descobrir amb aquest noi?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

4. A Bucarest, la Ileana comença a sortir amb l'Alexandre.

a) On el coneix?

b) Què vol dir que, quan és amb ell, la Ileana s'oblida d'unes coses i en recorda unes altres?

5. Què està passant amb la Lavinia, mentrestant?

6. Quina emoció o emocions dominen en aquest capítol?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Capítol 10

1. Aquest capítol s'inicia amb una al·legoria o metàfora continuada. Indica de quins elements consta i digues què creus que vol transmetre l'autor amb aquest recurs.

2. En aquest episodi la Lavinia i la Ileana tenen una conversa molt amarga. Per què la protagonista la descriu així?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

3. Creus que la Ileana és egoista o que més aviat és una lluitadora que es manté fidel als seus anhels? Justifica la resposta.

4. La Ileana ha experimentat un canvi molt profund des que viu a Bucarest. Posa'n exemples i digues si consideres que es tracta d'un canvi positiu o negatiu.

5. Quina emoció es desplega en aquest capítol?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Capítol 11

1. Quant temps fa que la Ileana viu a Bucarest? Quant temps fa que surt amb l'Alexandre?

2. Després de tot aquest temps, la Ileana és independent econòmicament? Justifica la resposta.

3. Finalment, la Ileana es decideix a anar a l'agència de models, però està a punt de fer-se enrere, tot i que al final acaba anant-hi. Escribeu què motiva les dues actituds.

4. Què la sorprèn de l'agència de models? Aconsegueix fer realitat el seu somni?

5. Quina emoció resumeix millor aquesta frase de la pàgina 80: «Així anaven les coses en el meu món. Però en el meu món la lluna era de gel i s'hi podia patinar.»

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Capítol 12

1. La Ileana està trista perquè no ha aconseguit fer realitat el seu somni o hi ha alguna altra cosa que provoca aquest estat d'ànim?

2. S'assembla la misèria que vivia la Ileana a Grivita a la que viu a Bucarest? Per què?

3. Quin fet que sempre ha caracteritzat la relació de les dues germanes s'ha trencat? Creus que és greu?

4. El Bodjan coneix el perquè del disgust de la Ileana. Et sorprèn la seva reacció? Justifica la resposta.

5. Quina emoció resumeix aquest capítol? Per què?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Capítol 13

1. Qui és la Ioana Dimitrescu?

2. Quines dues confusions pateix la Ileana amb el Bodjan?

3. Digues quin adjectiu utilitza per descriure l'Alexandre i per què.

4. Quina emoció domina en aquest capítol? Justifica la resposta.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Capítol 14

1. Per què creus que l'autor ha triat aquesta frase per encapçalar el capítol: «l es va obrir el gran teló»?

2. Fes una llista de totes les coses que diu, fa o dóna la Ioana Dimitrescu a la Ileana. Et sembla exagerat?

3. Com reaccionen la Ioana, el fotògraf i la Ileana quan la noia es queda mig nua durant la sessió fotogràfica?

4. Quines tres situacions poc agradables fa viure la Ioana a la protagonista?

5. Quina emoció domina en aquest capítol? Justifica la resposta.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Capítol 15

1. Està content el Bodjan pel canvi de vida tan sobtat de la Ileana? Per què?

2. Reconstrueix el diàleg entre la Ileana i l'Alexandre i compara'l amb el que explica la Ileana. Què ha passat realment?

3. Quant temps ha estat treballant la jove protagonista al restaurant del Bodjan? En quin espai de temps la seva vida ha fet un gir de 180 graus?

4. Quina emoció o emocions dominen en aquest capítol? Posa'n exemples.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Capítol 16

1. Explica les coses que la Ileana fa per primera vegada ara que ha començat una nova vida.

2. Per què compara la seva vida actual amb el conte de la Ventafocs?

3. Què és el que preocupa més la Ileana?

4. Quin pacte ha fet la Ileana sense saber-ho?

5. En aquest capítol es barregen emocions positives i negatives. Posa'n exemples.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Capítol 17

1. La Ileana arriba al pis carregada de bosses després d'haver passat el dia amb la Ioana.

a) Què li regala, a la Lavinia?

b) Per què li fa aquest regal precisament?

c) Com reacciona la seva germana?

2. La Ileana fa servir el mòbil dues vegades, una per rebre una trucada i l'altra per fer-la. Amb qui parla i per què són importants?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

3. Qui desconfia de tot aquest somni fet realitat de la Ileana? Creus que tal com afirma la noia és fruit de l'enveja? Raona la resposta.

4. Quines emocions es barregen en aquest capítol? Posa'n exemples.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Indicacions per al professorat

Capítol 18

En l'activitat 1, els alumnes han de dir a què es dedica la màfia que s'ha instal·lat a l'Europa de l'est els últims anys. Comenteu-los que l'expressió *tràfic humà* que surt en la pàgina 120 és un eufemisme de *tràfic d'esclaus*. Es tracta d'un delictes que consisteix a transportar persones com si fossin mercaderies dins els processos migratoris o per explotar-les en feines molt dures i la prostitució. Afecta les capes més pobres dels països en desenvolupament o dones i nens d'arreu que són segrestats o enganyats. Sovint es relaciona amb bandes de crim organitzat que mantenen diversos negocis il·legals, com ara el tràfic de drogues o el tràfic sexual.

En l'activitat 2, el Georges i la Ileana exposen a la Ioana els dubtes que tenen sobre la seva identitat arran del comentari que els fa el Bido en el capítol anterior i la dona insisteix que truquin a dues de les noies a qui representa.

Els nois i les noies es poden deixar confondre per aquesta reacció de la Ioana i poden pensar que si insisteix tant que els dos germans truquin és perquè és sincera. Tanmateix, cal que s'adonin que els està manipulant, perquè com més sincera creiem que és l'altra persona més vergonya ens fa sospitar-ho, i davant d'aquesta situació pensem que no cal comprovar-ho. Per tant, amb aquesta actitud el que realment pretén la Ioana és que no truquin.

En l'activitat 4, han de dir quin és el primer país on anirà la Ileana a treballar. El fet que la Ileana hagi d'aprendre primer castellà i no pas anglès sorprèn la noia, però la Ioana, que continua mentint, li explica que a Espanya hi ha un mercat obert per a noies amb les seves característiques.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Capítol 18

1. A què es dedica la màfia que s'ha instal·lat a l'Europa de l'est els últims anys?

2. Els dubtes del Bido sobre la possible falsa identitat de la Ileana deixen intranquils el Georges i la Ileana.

a) Què fan els dos germans per resoldre aquests dubtes?

b) Creus que és una bona decisió? Justifica la resposta.

3. Arriba el moment de convèncer els pares de la Ileana perquè signin el contracte i, per això, el Georges els truca per telèfon.

a) Li costa gaire convèncer-los? Resumeix l'escena.

b) Quina sensació té la Ileana durant la conversa?

4. Quin és el primer país on la noia farà de model? Per què això encara uneix més els dos germans?

5. Com se sent la Ileana al final del capítol?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Capítol 19

1. Quant de temps passa des què el Georges dina amb la Ioana i la Ileana fins que la noia marxa a Barcelona? Què fa mentrestant?

2. Quant de temps té la jove protagonista per preparar-se per marxar i acomiadar-se de tothom? Malgrat els dubtes, què la fa decidir-se a tirar endavant el seu somni?

3. En aquests moments de dubte, o més aviat de por, la Ileana recorda una història que els havia explicat l'avi Nicolai.

a) Escriu-la.

b) Digues quin missatge creus que transmet aquesta història.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

4. Arriba el moment d'acomiar-se de la Lavinia.

a) Per què és tan amarg el comiat entre les dues germanes?

b) Què diu sobre la lluna de gel que compartien?

c) Creus que la Lavinia té raó d'estar enfadada amb la seva germana?

5. La protagonista fa una prolepsi, és a dir, ens avança una acció que passarà en el futur. En quin moment la fa?

6. Quines emocions dominen en aquest capítol?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Indicacions per al professorat

Capítol 20

Els capítols que transcorren a la ciutat de Barcelona corresponen a la culminació del nus i també al desenllaç. Fins ara, l'autor ha anat donant algunes pistes que poden fer sospitar el lector que tota la sort que ha tingut fins ara la Ileana potser no és tanta com havia semblat inicialment. Alguns d'aquests senyals són més aviat intuïcions, com els que s'indiquen a continuació:

- La Ileana s'ha de separar d'una manera gairebé brusca i sobtada de la gent que fins ara formava part de la seva vida, tant la que s'estima (l'Alexandre, la Lavinia i el Georges) com la que no s'estima tant (el Bodjan i el Bido).
- Hi ha un contrast molt gran entre la lentitud, la sobrietat i els tràmits burocràtics que exigeix l'agència que va descobrir la Catrinel Menghia i l'exuberant desplegament econòmic que fa una agent independent.
- La veueta interior de la Ileana darrerament li aconsella que no tiri endavant el projecte de convertir-se en model.

Hi ha encara altres senyals que són més directes:

- El Bido expressa sense ambigüitats que té por que tot plegat sigui una estafa.
- El fet que sigui la mateixa Ileana qui parli de les màfies que es dediquen al tràfic humà que assolen Romania.

En els capítols següents el somni de ser una princesa es transforma en el pitjor malson de la jove protagonista. Abans que els llegeixin, digueu als nois i les noies que escriguin com creuen que acabarà la història amb tota la informació que tenen fins ara. La diversitat d'opinions farà que es plantegin altres possibilitats i que també es vagin preparant per al gir que farà la història.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Barcelona

Capítol 20

1. Mentre la Ileana fa cua per agafar un vol internacional, de sobte l'envaeix la por.

a) Que la preocupa?

b) Tanmateix, aquesta preocupació es converteix al cap de cop en orgull. Què ha passat perquè ara se senti així?

c) Com valories aquest canvi d'actitud?

2. La Ileana, gaudeix del viatge amb avió i de l'arribada a Barcelona? Contrasta la seva actitud amb la que tenia quan explicava la primera vegada que havia viscut altres experiències.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

3. En el capítol anterior, la Ileana comença a fer una mica de cas al seu instint. Què li deia el seu instint abans de deixar Bucarest i què li diu ara que ja és a Barcelona?

4. La Ileana ens descriu l'Elena i el Jaros, les dues persones que es faran càrrec d'ella a partir d'ara, i també el barri de Barcelona i l'habitació del pis on viurà. Destaca'n els trets més importants i digues si les descripcions que en fa la Ileana són positives, negatives o neutres i per què.

5. La Ileana està cansada del viatge i li ve de gust dutxar-se i descansar una estona.

a) Què li prepara l'Elena perquè descansi millor?

b) Ho trobes sospitos o creus que és ben normal? Justifica la resposta.

6. Quines emocions dominen en aquest capítol? Quines han estat les teves?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Capítol 21

1. Copia aquesta graella en un full a part, completa-la amb les descripcions i sensacions negatives que hi ha en aquest capítol i escriu al costat de cadascuna què volen dir. (Afegeix-hi tantes caselles com faci falta.)

Descripció o sensació	Significat
«Em vaig despertar amb la mateixa sensació que quan em despertaven els trons, a Grivita, les nits de tempesta.» (p. 135)	Es desperta sobresaltada, amb la intuïció que està passant alguna cosa terrible. Té por.

2. Escriu les emocions que té la lleana al llarg de capítol i les que has tingut mentre el llegies.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Capítol 22

1. Quina és la nova por de la Ileana i què pensa ara de la seva carrera de model?

2. Finalment es destapa tot el muntatge de la Ioana. Resumeix-lo en 200 paraules aproximadament.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

3. L'Elena ensenya a la Ileana la factura de tots els diners que la Ileana havia invertit en ella.

a) Quin és l'import total del deute?

b) En quant de temps el podrà tornar, aproximadament?

c) Per què no es correspon el temps que diu l'Elena amb el temps real que trigaria la Ileana a tornar els diners que deu?

4. Creus que l'Elena té realment por del Jaros? Justifica la resposta.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

5. El cos de la Ileana pateix una sèrie de reaccions físiques que podríem qualificar de psicossomàtiques. Quines són?

6. En aquest capítol apareix un nou personatge.

a) Com es diu? Com és?

b) Què creus que fa al pis?

7. L'autor recorre a una nova prolepsi que ens augura un temps realment negatiu per a la Ileana. Quan utilitza aquest recurs?

8. En grup, convertiu el diàleg en estil indirecte que hi ha en aquest capítol en un diàleg en estil directe (narratiu o teatral) i representeu-lo davant la resta de la classe.

9. Com se sent la protagonista? I com et sents tu?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Capítol 23

1. Per què no hi ha cap finestra a prop de la Ileana?

2. Què l'ajuda a sentir-se millor o li permet oblidar per uns moments tot el que l'obliguen a fer?

3. Respon aquestes preguntes:

a) Què és un proxeneta?

b) Quina denúncia fa l'autor a través de la Ileana en contra dels proxenetes?

4. Fes una llista de les normes que dicta el Jaros a les noies.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

5. Com acaba sempre el Jaros les frases? Què passa si les noies incompleixen alguna norma?

6. Respon aquestes preguntes:

a) La Ileana, té èxit en la seva nova professió?

c) Malgrat la seva situació, les seves companyes li donen un motiu d'esperança. Quin?

d) Què sap de les seves companyes?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

7. Creu que tornarà a veure els seus pares? Els guarda rancor?

8. Què critica dels clients que saben quina edat té?

9. Quina anècdota explica la Ileana sobre una noia nigeriana que havia treballat al club?

10. Quines emocions té la Ileana en aquest capítol? I tu, quines has tingut?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Capítol 24

1. De quina manera els mafiosos que trafiquen amb les noies aconsegueixen evitar que els denunciïn o que els enxampin?

2. La Ileana pot escriure algunes cartes de tant en tant.

a) Amb qui manté correspondència?

b) Pot expressar-se lliurement? Justifica la resposta.

c) És important per a ella el fet de rebre cartes? Per què?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA DURANT LA LECTURA

3. Com aconsegueix fer les paus amb la Lavinia i de quina manera la seva germana ratifica la reconciliació?

[illegible]

4. Quina promesa es fa la Ileana quan llegeix que la Lavinia vol tornar a patinar amb ella a la seva lluna de gel?

5. Quines emocions dominen en aquest capítol? Compara-les amb les teves.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Capítol 25

1. En el primer paràgraf hi ha tres figures retòriques que permeten entendre les claus del desenllaç de la novel·la. Quines són?

2. Quines xifres esgarrifoses dóna la Ileana?

3. Quin pla té per escapar-se i què l'atura?

4. Què l'obliga a intentar escapar-se d'una manera diferent de com ho havia planejat?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

5. Finalment la Ileana aconsegueix fugir.

a) Creus que la sort hi ha tingut alguna cosa a veure? Per què?

b) Creus que el fet que sigui menor d'edat influeix en el desenllaç de tot plegat?

6. Quines emocions dominen en aquest capítol? Les comparteixes?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

Epíleg

1. Quant de temps ha passat des del darrer capítol i què ha estat fent la lleana fins ara?

2. A qui odia i per quin motiu?

3. Per què podem dir que *La lluna de gel* és una història amb un final feliç?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DURANT LA LECTURA

4. Què és en realitat la novel·la que acabes de llegir, segons la seva protagonista?

5. Quina missió s'imposa la Ileana?

6. Quines emocions té la Ileana en aquesta part de la novel·la? Quines han estat les teves?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DESPRÉS DE LA LECTURA

Indicacions per al professorat

En l'activitat 4, els nois i les noies han d'observar amb atenció fotografies de models tant masculins com femenins i comentar quines emocions pretenen provocar, què tenen en comú els models, si hi ha cap relació entre els models i el que s'anuncia. L'objectiu de l'activitat és que aprenguin a analitzar la publicitat que els envolta, que reconeixin el simbolisme de cada element que la compon i que aprenguin a distanciar-se de la manipulació que pretén. Una gran part de la publicitat utilitza fotografies d'homes i dones amb una bellesa facial i corporal de cànon i una gestualitat provocativa de caire sexual, encara que l'objecte anunciat no hi tingui res a veure (un gelat, un cotxe...). Aproveiteu l'activitat per explicar en què consisteix la piràmide de Maslow i de quina manera s'organitza la publicitat, ja que aquesta acostuma a estimular les necessitats de reconeixement, afiliació i autorealització.

Al llarg de la novel·la, l'autor aprofita moltes vegades per parlar d'economia i destaca el contrast entre el preu d'un vestit i el que costa escalfar una casa durant un any, entre un sou i el cost d'un lloguer... Digueu als alumnes que consultin en fonts enciclopèdiques, diaris i revistes econòmiques, etc., casos de contrastos econòmics al seu país i en altres països. Amb la informació obtinguda, organitzeu un debat a classe sobre la distribució de la riquesa i la seva ètica.

Com que en l'apartat «Durant la lectura» els alumnes ja hauran anat recollint força informació sobre economia, podeu demanar ajuda al professor o la professora de Geografia i història perquè puguin observar el contrast entre els preus de les necessitats bàsiques i els sous desproporcionats que cobren algunes persones en una mateixa ciutat i també en altres països. Aquesta activitat ha de servir per treballar amb l'alumnat les diferències que provoquen les bosses de marginació social.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DESPRÉS DE LA LECTURA

1. En grups, feu un mural o un PowerPoint que consti d'aquestes tres parts: el resum de l'argument (il·lustreu amb fotografies les diferents geografies on transcorre l'acció), l'anàlisi dels personatges (podeu afegir-hi dibuixos o fotografies de com us heu imaginat que eren mentre llegíeu la novel·la) i, finalment, les frases que us han impactat més de la narració.

2. Recorda què havies escrit que et suggeria la fotografia de la coberta del llibre en l'activitat 2 de l'apartat «Abans de la lectura» i digues amb quin moment de la història la relacionaries i per què.

3. Digues per què el títol del llibre és un *leitmotiv*.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DESPRÉS DE LA LECTURA

4. En les pàgines 76 i 78 del capítol 11 la Ileana descriu les fotos de dues models que hi ha al metro i a la sala d'espera de l'agència de models de l'avinguda Nicolai Titulescu.

Mira fotografies de models, tant masculins com femenines, i respon aquestes preguntes:

a) Quines tècniques fan servir?

b) Quines emocions pretenen provocar?

c) Què tenen en comú els models?

d) Hi ha cap relació entre els models i el que s'anuncia?

e) Què és la piràmide de Maslow? Explica-ho de manera resumida.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal red ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins or other markings on the paper.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

DESPRÉS DE LA LECTURA

5. Llegeix el conte *Les aventures de Pinotxo*, de Carlo Collodi, i digues per què la història de la Ileana hi comparteix alguns elements.

This image shows a full page of blank handwriting practice paper. It features approximately 20 evenly spaced horizontal red lines across the entire width of the page, providing a guide for letter height and placement. The background is plain white, and there are no margins, text, or other markings present.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

AVALUACIÓ

Indicacions per al professorat

En l'apartat «Avaluació», podeu utilitzar en qualsevol moment les preguntes de l'apartat «Durant la lectura». Tanmateix, us proposem un seguit de preguntes que cal que els alumnes tinguin clares per poder aprofundir l'anàlisi de la novel·la.

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

AVALUACIÓ

1. Descriu com era la vida a Grivita de la Ileana (la seva casa i la seva família) i digues si creus que era feliç.

2. Les dues germanes finalment emigren a Bucarest.

a) Per què hi van?

b) Les intencions de la Ileana coincideixen amb les del Georges? Justifica la resposta.

c) Quina feina fan a la capital?

d) Les seves condicions de vida milloren a la capital? Per què?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

AVALUACIÓ

3. Qui és la Ioana Dimitrescu?

4. Quin advertiment fa el Bido als germans Ionescu? Li fan cas?

5. Què descobreix la Ileana la mateixa nit que arriba a Barcelona?

PROPOSTES DE COMPRENSIÓ LECTORA

AVALUACIÓ

6. Què li dóna forces per sortir-se'n?

7. On es troba la Ileana al final de la novel·la?

8. Digues per què l'autor deu haver escollit el títol *La lluna de gel* per a la novel·la.

9. Per què podem afirmar que el títol del llibre és un *leitmotiv*?

PROPOSTES PER A LA DIVERSITAT

ACTIVITATS DE REFORÇ

Indicacions per al professorat

Digueu als alumnes que facin una adaptació de la novel·la d'en Santi Baró a un format de novel·la gràfica o còmic. Es tracta que converteixin cada capítol en una pàgina de còmic amb dibuixos i diàlegs que en sintetitzin el contingut.

Per a fer aquesta activitat, us aconsellem que visiteu amb els alumnes aquesta pàgina web:

www.comicat.cat/

PROPOSTES PER A LA DIVERSITAT

ACTIVITATS D'AMPLIACIÓ

1. La Ileana és una menor d'edat que queda desprotegida doblement dels seus drets: d'una banda, per la negligència dels pares, la pobresa dels quals els submergeix en la ignorància, i, de l'altra, per la maldat de les màfies que s'aprofiten de les situacions d'indefensió en què es troben algunes persones.

a) Llegeix la *Declaració universal dels Drets de l'Infant* i fes-ne una auca que t'ajudi a memoritzar i entendre cadascun dels drets (cada dibuix t'ajudarà a sintetitzar l'element més important de cada un). Pots consultar aquesta pàgina web:

www.amnistiacatalunya.org/edu/docs/nu-dec-infants.htm

b) Busca informació sobre països, classes socials o situacions de conflicte bèl·lic en què es transgredeixen aquests drets i fes un PowerPoint amb tota la informació. En grup, podeu fer un mural i organitzar una exposició perquè els altres alumnes de l'escola i també els pares la puguin veure. Trobareu informació sobre aquest tema en les pàgines següents:

www.amnistiacatalunya.org/
www.intermonoxfam.org/
www.msf.es/ca/presentacio

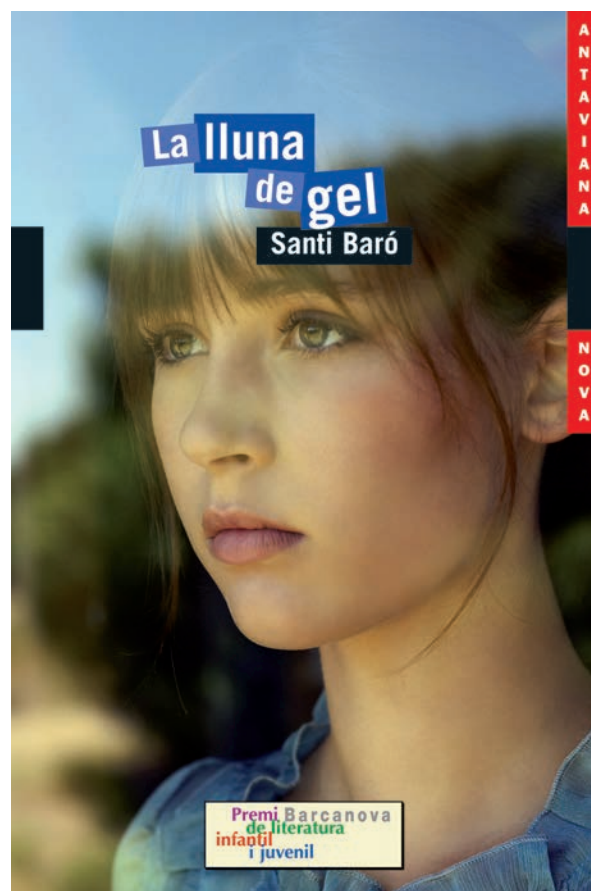
2. Mentre llegies *La lluna de gel*, has anat rebent les impressions dels personatges sempre a través de la Ileana. En grup, repartiu-vos els capítols i diferents personatges de la novel·la (de Grivita: el Burcea, la Lavinia, el Georges, el pare i la mare, l'avi i un veí; de Bucarest: el Bodjan i l'Alexandre; de Barcelona: la Sara, la noia que es troba a casa del Jaros i l'Elena) i expliqueu una part de la història des del punt de vista d'aquest personatge.

L'OPINIÓ DEL LECTOR O LA LECTORA

OPINIONS I VALORACIONS

1. Ara que ja has llegit i has treballat a fons la novel·la, tens informació i arguments per dir què t'ha semblat. Si t'animes, fes-la arribar al web de Barcanova mitjançant el procediment que t'indiquen.

Per fer-ho, dibuixa un cos patinant en una pista de gel damunt la superfície lunar de color blanc, amb cràters i sobre un fons negre i enganxa-hi una fotografia de la teva cara de mida carnet (o si ho prefereixes un retrat o una caricatura de com ets o com et voldries representar). Afegeix-hi una bafarada amb una frase que resumeixi la teva impressió o opinió sobre la novel·la.

PROPOSTES LÚDIQUES

ACTIVITAT

1. Et proposem que revolucionis la publicitat inventant-te contraanuncis.

Per fer-ho, analitza la publicitat que hi ha al teu voltant a partir de la guia de la piràmide de Maslow i fes contraanuncis. Inventa't una nova proposta publicitària fent servir models i tècniques que desafïin la manipulació i que responguin a la que hauria de ser l'única funció de la publicitat: informar de l'existència d'un producte.

INTERDISCIPLINARIETAT

GEOGRAFIA I HISTÒRIA

1. Treballeu a classe la figura de Nicolai Ceaucescu i la seva empremta en la història de Romania.
2. Comenteu a classe el llibre *L'estat del món 2007: El nostre futur urbà, Informe anual del Worldwatch Institute sobre el progrés cap a una societat sostenible*, editat pel Centre Unesco de Catalunya l'any 2007, i que tracta del repartiment de la riquesa a escala mundial i de les bosses de marginació que aquest fet provoca. Hi trobareu molta informació sobre el creixement desequilibrat de les ciutats i les diferències socioeconòmiques que creen l'existència o la manca de xarxes d'eliminació d'aigües residuals i també la constatació que les víctimes principals de les catàstrofes naturals i econòmiques són les poblacions marginals. Recomanem especialment l'article «Ciutats desequilibrades» (requadre 7.2).
3. Comenteu a classe aquests articles publicats pel diari *Ara*, que estan estretament relacionats amb la novel·la d'en Santi Baró:
 - *L'auge de la prostitució a l'Estat*, de la Laura Díaz Roig, i *Una pistola al clatell*, d'en Bru Rovira, publicats el 13 de novembre de 2011 en la secció «Societat».
 - *El salari mínim congelat en 641 euros*, de l'Elena Freixa, publicat el 29 de desembre de 2011 en la secció «Economia».
 - *Tancada sis mesos en un lavabo per haver-se negat a prostituir-se*, publicat el 2 de gener de 2012 en la secció «Món».

TECNOLOGIA

4. En el capítol 3, la Ileana explica que un dia el Georges va lligar un fil de coure entre les banyes del televisor per veure millor la televisió. Si treballeu les propietats dels materials en aquesta assignatura, aprofiteu l'anècdota que explica la Ileana per fer una classe pràctica al laboratori.

MATEMÀTIQUES

5. Feu una aproximació del càlcul matemàtic de la inflació i del cost relatiu de la vida.
6. Expliqueu als nois i les noies com poden portar al dia la seva economia personal amb l'ajuda del programa Excel.

INTERDISCIPLINARIETAT

TUTORIA

7. Feu un debat sobre la conveniència de legalitzar la prostitució i valoreu per què als governs els costa tant prendre una decisió sobre aquest tema.

ANGLÈS

8. Passeu la pel·lícula *Pretty Woman*, protagonitzada per Richard Gere i Julia Roberts, en versió original. A partir d'aquesta versió moderna i edulcorada del conte de la Ventafocs, feu un debat en anglès sobre com un cert tipus de cinema que contribueix a difondre un món idealitzat.

LITERATURA COMPARADA

Els llibres que presentem a continuació, tant els que estan adreçats especialment als joves com a lectors més experts, poden relacionar-se amb la novel·la *La lluna de gel* per diversos motius, com s'indica en cada cas, i poden servir per ampliar la llista de propostes lectores segons la predisposició de cadascú.

– Els poemes *L'Elionor*, de Miquel Martí i Pol, i *La Xarnegüeta*, de Pere Quart.

Tots dos analitzen la vida d'una adolescent (una nadiua i una immigrant) en diferents etapes de la postguerra i en condicions de precarietat econòmica.

– EGGERS, DAVE: *Què és el Què?* Barcelona, Empúries, 2008.

L'ensurt, el maltractament i el desconcert d'un immigrant marginal en una societat opulenta que se n'aprofita no és pas patrimoni exclusiu de les dones. La novel·la relata la història de Valentino Achak Deng, un refugiat de la guerra civil del Sudan, que va formar part dels anomenats «nens perduts» de la guerra. Aquesta història brutal ens fa entendre la tragèdia del país, la marxa forçada dels nens orfes cap a Etiòpia i Kenya, l'estancament d'un camp de refugiats regentat per les Nacions Unides i el trasllat cap als Estats Units, on comença una nova odissea d'adaptació a un entorn tan agressiu i agrest com l'Àfrica que ha conegut en la infantesa.

Destaquem tres fets que relacionen especialment aquesta novel·la amb *La lluna de gel*:

- El primer fet relata la situació inicial: Valentino és víctima d'un robatori amb violència a casa seva i recorda tota la misèria que ha viscut i com al país que li garantia una vida digna segueix sent l'escòria de la qual tothom s'aprofita perquè la seva innocència no li permet preveure la maldat que arreu existeix.
- El segon fet remet a la necessitat que té d'escriure per deixar testimoni del que ha passat, com la Ileana sent al final, i també per recordar i per ajudar a comprendre.
- El tercer fet descriu l'impacte que una persona procedent del món rural té quan arriba a un medi urbà d'una gran ciutat, com li passa a la Ileana quan arriba a Bucarest o quan surt del metro a l'estressant plaça Victorei.

– KAWAKAMI, HIROMI: *Allò que brilla com el mar*. Barcelona, Quaderns Crema, 2010.

Es tracta d'una novel·la iniciàtica que parla de la vida de tres adolescents i la seva manera d'enfrontar-se al món adult del qual estan a punt de formar part.

Us recomanem la lectura del fragment en què en Midori, el protagonista, es fixa en una noia que porta un vestit rosa, ja que és una metàfora de com la societat té present l'aparença exterior sense analitzar la tragèdia interior que hi pot créixer; també hi trobareu un comentari sobre la lluna.

– OKSANEN, SOFI: *Purga*. Barcelona, La Magrana, 2011.

La novel·la tracta amb gran duresa la situació d'Estònia des d'abans de la Segona Guerra Mundial fins a la seva independència amb la dissolució de l'URSS. Les seves protagonistes són

LITERATURA COMPARADA

dues dones, l'Aliide i la Zara, àvia i néta, que pateixen vexacions sexuals: la primera és torturada en una comissaria i la segona cau en una xarxa de prostitució mentre persegueix el seu somni de tenir una vida millor (un exemple idèntic al que viu la Ileana). Tanmateix, és una novel·la per a adults, de manera que els fets són narrats amb molta cruesa.

– PUIG, PEP: «Clara Bou», dins LOLITA BOSCH: *Veus*. Barcelona, Empúries, 2010.

El conte és narrat en primera persona per un home que relata l'episodi més enigmàtic de la seva adolescència, ocorregut fa 25 anys: la desaparició d'una nena, de la qual destaca que s'havia fet dona abans d'hora i que els feia sentir petits, mentre jugaven a fet i amagar.

– SÁNCHEZ PIÑOL, ALBERT: «Quan queien homes de la lluna», dins *Tretze tristos tràngols*. Barcelona, La Campana, 2008.

El conte és una al·legoria del procés de la immigració, la marginació del nouvingut i l'oblit de la procedència familiar de la segona i la tercera generacions un cop s'ha assolit la integració, paral·lela al procés de pèrdua de la innocència i de descoberta de la realitat del nen protagonista.

SOLUCIONARI

ABANS DE LA LECTURA

1. Resposta oberta.

2. a) Resposta oberta. La imatge procura un primer pla, el qual s'utilitza en cinema o en fotografia quan es vol destacar l'expressió del personatge, emmarcant-ne el rostre fins als muscles.

b) Resposta oberta. Tanmateix, es tracta de la fotografia d'una adolescent d'una bellesa senzilla i natural, poc maquillada i que no porta cap joia. El rostre seriós i la mirada perduda indiquen que el que li crida l'atenció es troba lluny. També podem observar-hi determinats elements que indiquen que és darrere un vidre i que a l'altra banda hi ha un paisatge obert (hi destaca el cel blau, el terra assolellat i el verd d'un arbre frondós, que, encara que borrós, pot fer dubtar sobre el que estem contemplant).

c) Resposta oberta. Tanmateix, pot ser que hagin deduït que es tracta de la història d'una noia que ha de dedicar-se a la prostitució i que el vidre de la fotografia representa la separació freda entre la realitat que viu i la llibertat que anhela.

d) Títol: *La lluna de gel*; nom de l'autor: Santi Baró; editorial i col·lecció: Barcanova, «Antaviana Nova»; lloc i any d'edició: Barcelona, 2011; nombre de pàgines i de capítols: 181 pàgines i 25 capítols; ISBN: 978-84-489-2769-1 (expliqueu-los que és un codi que identifica de forma única una obra publicada i que aquest varia quan el llibre es reedita); equip editorial: projectes – Sara Moyano, edició – Montse Ballaró, maquetació – Mercedes Fernández Bravo, assessorament literari – Pere Martí, disseny de la col·lecció – Editorial Barcanova.

3. a) Grivita és una població de la província de Moldàvia, al nord-est de Romania. El nom del país significa «lloc d'influència romana» i s'hi parla el romanès, que és una de les llengües dels països de l'Est que prové del llatí, juntament amb el dàlmata (extingit al final del segle XIX). De fet, entre el català i el romanès hi ha algunes similituds, com, per exemple, que totes dues llengües distingeixen la persona, el nombre i el gènere dels pronoms personals o que els articles indefinits en singular i el numeral adjectiu coincideixen.

Podeu ampliar la informació en aquesta pàgina web:

Rwww20.gencat.cat/docs/bsf/01Departament/08Publicacions/Coleccions/Llengua%20immigracio%20i%20ensenyament%20catala/08romanescatala06/llengua_08_romanes.pdf

b) La darrera acceptió del terme *model* del *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans diu que un model o una model és una persona que exhibeix en públic vestits, pentinats, etc., per encàrrec del modista, del perruquer, de l'artesà, que els ha creats. En canvi, la primera acceptió diu que un model és allò que ha de servir d'objecte d'imitació, definició que emmarca la vida de moltes lleanes que volen imitar la vida d'un personatge públic del qual només coneixen una imatge expressament elaborada.

SOLUCIONARI

- c) El diccionari de l'IEC diu que la prostitució és la pràctica d'avenir-se, de forma habitual i professional, a mantenir relacions sexuals amb finalitats de lucre. Cal que ens fixem, sobretot, en el verb *avenir-se*, perquè en la nostra realitat la prostitució no acostuma a ser un acte pactat i acceptat lliurement entre el client i l'empresa, sinó que la persona que es prostitueix sol estar amenaçada, coaccionada o explotada per un proxeneta, ja que sovint exerceix una feina que la societat no reconeix.

Podeu aprofitar perquè els alumnes s'adonin de la contradicció que hi ha en el diccionari de l'IEC entre el substantiu *prostitució* i el verb *prostituir*, ja que en la definició d'aquest darrer sí que recull els verbs *obligar* i *envilir*.

- d) El terme *emigració* serveix per treballar la pragmàtica, és a dir, la diferència entre el significat neutre d'un mot que trobem en el diccionari i la càrrega semàntica que el seu ús hi afegeix. Tot i que l'IEC defineix *emigrar* simplement com el fet de deixar un país per raure en un altre, sabem que l'emigració és majoritàriament associada als trasllats no voluntaris, provocats i conclosos per circumstàncies penoses de caràcter polític, social o econòmic.
- e) Sovint associem el terme *màfia* a pel·lícules com *El padrí*, de Francis Ford Coppola, en què surten gàngsters i persecucions policials i hi ha tràfic de drogues, alcohol o armes. Fins i tot la definició que dona el diccionari de l'IEC del terme *màfia* ens remet al seu origen sicilià.

Tanmateix, és bo recordar que la definició d'aquest terme descriu una xarxa de persones que actuen fora de la llei i en connivència per portar a terme un negoci il·legal que els ha de permetre obtenir enormes beneficis i que implica sempre l'extorsió, la intimidació i la represàlia de les víctimes que cauen dins la xarxa.

DURANT LA LECTURA

Grivita

Capítol 1: La por

1. a) En la descripció de Grivita hi predominen els aspectes negatius, ja que el primer tret que en presenta és la seva pobresa, quan afirma que és la regió més pobra del país i, potser, de tot Europa. Afegeix que és una terra inhòspita, feréstega, més adaptada als animals salvatges que als humans, que els hiverns hi són durs i que moltes poblacions queden aïllades per la neu. També diu que el transport de persones i mercaderies es fa encara amb carros i cavalls.

Tanmateix, feu que els alumnes s'adonin que, malgrat tots aquests aspectes negatius, la lleana descriu la seva terra com la més bella i la més preciosa, malgrat que tan bon punt comença ens diu que no l'ha tornada a trepitjar des que tenia catorze anys.

- b) Resposta oberta.

SOLUCIONARI

2. a) Analepsi.

L'Optimot defineix el terme *flashback* com un salt enrere, tant quan ens referim a les arts com al cinema. Tanmateix, també aclareix que el terme literari correcte és *analepsi*.

- b) Veiem clarament que es tracta d'un *flashback* o analepsi perquè hi ha anticipacions sobre el que s'ha esdevingut posteriorment. Així, ja en la primera pàgina llegim «[...] i per això mateix vaig haver de seguir el camí del meu germà Georges i anar-me'n amb ell a Bucarest quan només tenia catorze anys. Des d'aleshores no he tornat a trepitjar Grivita ni a veure els meus.» D'altra banda, el relat comença explícitament com un escrit testimonial que fa la Ileana quan té vint anys: «Em dic Ileana Ionescu i vaig néixer fa vint anys a Grivita.»

3. a) La Ileana té quatre germans: el Georges, el Burcea, la Lavinia i el Traian.

- b) En la primera pàgina la Ileana ens diu que quan ella tenia catorze anys el Georges en tenia vint; el Burcea, setze; la Lavinia, quinze, i el Traian, sis. Per tant, amb el Georges es porta sis anys; amb el Burcea, dos; amb la Lavinia, un, i amb el Traian, vuit.

- c) Sí, destaca la Lavinia, a qui considera la seva millor amiga.

4. Resposta oberta. Tanmateix, la descripció dels pares té connotacions bàsicament negatives.

El pare és un home dur que treballa fort per mantenir la seva família. Segons la Ileana, l'únic moment que l'ha vist content va ser un dia que va aconseguir vendre un anyell al carnisser. És un home que és capaç de clavar una pallissa als seus fills per imposar la seva autoritat o quan considera que diuen bestieses, com quan la Ileana li pregunta per què no crien més anyells.

La Ileana comença a conèixer la por a través del seu pare, fet que tindrà un paper destacat en la novel·la, ja que la noia ha après des de ben petita a sotmetre's a la violència. També és força significatiu que en cap moment no en sapiguem el nom, mentre que en la pàgina 14 sabem que la mare es diu Maria, com la verge.

La mare és una persona dèbil que viu en un estat com d'amargura les 24 hores del dia, va vestida de vella i en té tot l'aspecte quan encara no ho és. També els pega, encara que no amb la força o la brutalitat del pare.

5. a) El nom oficial és *leu* en singular i *lei* en plural, tot i que col·loquialment es coneix com a *ron*.

- b) La Ileana es pren al peu de la lletra el comentari que fa la seva mare quan torna sovint de comprar i diu que no ha pogut estirar més els diners. Un dia, quan encara és una nena, la Ileana intenta estirar un bitllet que els seus pares guardaven i l'acaba trencant.

SOLUCIONARI

6. La família Ionescu és cristiana ortodoxa.

La segona part de la pregunta és de resposta oberta. Ara bé, el cristianisme ortodox, com a branca del cristianisme, està integrat per les tradicions relacionades amb la filosofia oriental, en oposició amb les tradicions occidentals, representades pel catolicisme. El cristianisme ortodox es pot dividir en l'Església ortodoxa i les antigues esglésies orientals.

7. La idea política que uneix les tres generacions és l'oposició a la dictadura de Ceaucescu.

8. Sabem que la família Ionescu és molt pobra, ja sigui perquè la Ileana ho diu directament ja sigui per les anècdotes que explica (l'austeritat de les relacions, el fet d'aconseguir menjar gràcies a la cacera, l'anècdota del bitllet que volia estirar, etc.). L'element pertorbador té a veure amb aquesta pobresa: el fet que la seva mare es quedi embarassada del Traian provoca un daltabaix en la família, fins al punt que la notícia no és rebuda amb alegria, sinó amb una enorme inquietud. L'arribada d'un nou fill comportarà que el germà gran hagi de deixar els estudis i s'hagi de posar a treballar, de manera que es veu obligat a ser un adult amb només catorze anys. Finalment, l'emigració del Georges a la capital romanesa comportarà que les dues germanes l'acabin imitant més endavant.

9. La Ileana té por quan pregunta innocentment al pare com és que no amplien el negoci dels anysells per tenir més diners; per la reacció agressiva del pare, la noia aprèn que si es vol deixar de ser pobre, s'han de tenir diners.

L'altre moment és quan descriu l'enorme il·lusió que li fa l'arribada del Traian, perquè ara deixarà de ser la petita de la casa. Tanmateix, no mostra aquesta alegria, perquè ha après a viure amb por i a amagar el que sent.

Capítol 2: L'orgull

1. a) Fins als disset anys.

b) Fins als catorze anys.

c) Resposta oberta. Tanmateix, aquest decalatge és una forma encoberta de mantenir la imatge de país culte i avançat, malgrat que en realitat és una manera de perpetuar una població adolescent treballadora que no podrà ascendir socialment per manca de preparació a les províncies més pobres del país.

2. El Georges ha de deixar l'escola per contribuir en l'economia familiar. La feina que ha de fer és molt dura, ja que treballa en una granja de porcs a Tecuci i s'ha de llevar molt d'hora i torna molt tard a casa per un sou molt baix (200 rons, que equivalen a 46 euros) i que ha de deixar enterament als pares.

SOLUCIONARI

3. La Ileana descriu el Georges com un revolucionari i un noi que no té por del seu pare. Per tant, entenem que el Georges no està d'acord amb la manera com el seu pare actua de cap de família i com gestiona l'economia. Per això, per tal d'evitar futurs enfrontaments amb ell, el noi decideix marxar de casa.

Per a la Ileana és un heroi per dues raons: d'una banda, perquè el pare i l'avi el consideren així perquè ha tingut el valor de marxar de Grivita per mirar de fer fortuna i poder enviar diners per ajudar la família; de l'altra, perquè sempre té cura d'ella i la Lavinia i les protegeix davant les bretolades del seu germà Burcea.

4. a) Sovint els obliga a fer sabó, que és una feina molt dura.
b) Creu que quan s'acaba el sabó i cal fer-ne més, la seva mare s'espera que el Georges i el Burcea es barallin per no haver-lo de fer ella.
5. La noia creu que té un dimoni a dintre que no pot controlar, perquè, tot i els càstigs que rep, no té compassió i no pot deixar de fer-los mal.

Tanmateix, a partir de la informació que hem llegit fins ara, sabem que el Georges és el germà gran, que no té por del pare i que tots comparteixen les mateixes idees polítiques. El Burcea és quatre anys més jove i, just darrere seu, neixen les dues noies, que creixen molt unides. Si tenim en compte que som davant d'una societat que marca molt les diferències entre homes i dones, pot ser que el Burcea se senti molt sol entre el germà gran i les noies, a qui el germà gran protegeix.

D'altra banda, a l'hora de dormir, els germans comparteixen la mateixa cambra, però mentre el Georges i les noies dormen en un llit, el Burcea dorm en un matalàs a terra. A la casa hi fa tant de fred, que els germans de vegades han de dormir vestits, de manera que el Burcea pateix més que els altres aquesta situació.

Així doncs, pot ser que el noi se senti el menys considerat dels germans i estigui gelós de les seves germanes, tot i que la seva actitud pot empitjorar encara més aquesta situació.

Per tant, si el Georges és el protector de la Lavinia i la Ileana, el Burcea és el seu maltractador.

6. Tot i que no para de plorar des que el Georges va marxar de casa, quan sap que el noi ha trobat casa i feina a Bucarest, s'adona que és millor que no torni perquè així pot seguir enviant diners a la família, però sap que si s'assabenta del que fa el Burcea, tornarà per protegir-les.
7. Perquè la Ileana i la Lavinia dormen juntes al llit de matrimoni dels avis. Des del llit estant, poden veure la lluna a través d'una mansarda sense porticons, i, quan l'observen, s'imaginen que és de gel i que els seus habitants han de moure-s'hi patinant. Un dels seus somnis és pujar-hi un dia a patinar amb ells.

SOLUCIONARI

Tot i que els motius de l'elecció del títol per part de l'autor és lliure, és interessant que s'adonin que la lluna de gel posa en relleu la capacitat imaginativa de dues adolescents que necessiten creure en un altre món més dolç per fugir de la duresa del que tenen més a prop. Al cap i a la fi, és un somni més propi dels infants que no pas dels adolescents, que ja tenen consciència del que és real i del que no ho és.

A més, aquest somni compartit esdevé un pacte de no-separació de les germanes siguin quines siguin les circumstàncies, fet que esdevindrà clau en el desenllaç de la novel·la.

8. Quan els pares i l'avi es mostren orgullosos pels diners que envia el Georges i pel seu èxit a la capital, la Ileana es promet a si mateixa que també anirà a Bucarest i aconseguirà arrencar la mateixa emoció dels seus progenitors, encara que el seu pare se'n riu perquè és una societat patriarcal en la qual l'únic destí a què pot aspirar una noia és casar-se amb un bon partit.

D'altra banda, la Ileana es desvia per aconseguir l'aprovació del seu pare i de la seva mare. Així, en el capítol 1, davant del plor constant de la mare, promet que mai no l'abandonarà; en el capítol 2, en canvi, davant la satisfacció que senten els seus pares per l'èxit del Georges, promet treballar a la capital i enviar també diners a casa. Tot i que es tracta de dues promeses contradictòries, ambdues tenen un element comú: que a casa seva se sentin orgullosos d'ella.

Capítol 3: L'admiració

1. La televisió hi té un paper importantíssim, ja que és l'únic mitjà d'oci de la família i els serveix per veure la realitat exterior que no poden contrastar de cap altra manera. A més, és el mitjà a través del qual la Ileana coneix les dues models romaneses que representen un conte de fades fet realitat.
2. No va fer la seva feina perquè les ovelles es van quedar tancades al corral.
- Si tenim en compte com depèn tota la família dels guanys que els procuren les pastures, ens podem adonar de l'impacte que aquest mitjà de comunicació va tenir quan va arribar a casa de la família de la Ileana.
3. Tant l'Alina Vacariu com la Catrinel Menghia són reals.
4. Perquè molta gent del poble li fa comentaris sobre la seva bellesa, però no pas a la Lavinia, encara que la Ileana insisteix en el fet que totes dues són igual de boniques.

SOLUCIONARI

5. a) L'esdeveniment més importat de Grivita són les festes del poble i, concretament, la desfilada en la qual els nois i les noies es guarneixen amb els vestits tradicionals. És important per a la gent del poble perquè durant les festes deixen de banda per uns dies les seves preocupacions i la misèria per gaudir de la festa.
- b) Perquè al final de la desfilada de vestits tradicionals s'escull el rei i la reina que ostentaran el títol durant un any. Aquesta desfilada té una importància relativament gran en la vida de la Ileana, ja que, d'una banda, és escollida reina, la qual cosa confirma la seva bellesa, però, de l'altra, no pot gaudir gaire de l'èxit perquè de seguida els pares li diuen que ha de marxar cap a Bucarest.
- c) Resposta oberta.
6. a) El Drago Voica és el noi que desfila al costat de la Ileana i que havia estat el promès oficial de la Lavinia abans que aquesta el deixés per faldiller.
- b) Vol dir que al mateix temps que sortia amb la Lavinia també ho feia amb altres noies.
7. Després del reportatge sobre les models i abans de la desfilada, les dues germanes es discuteixen. D'entrada, no sembla res greu, però comencem a percebre algunes desavinences entre els interessos de cadascuna. Així, mentre la Ileana viu amb desfici la possibilitat de fer de model gràcies a la seva bellesa, sense ni tan sols pensar per un moment si la seva germana ho desitja o s'hi atreueix, la Lavinia no confia en el seu físic per fer aquesta carrera i, per tant, se sent utilitzada per la Ileana, que només té aquest somni al cap.
8. El fet que els pares els comuniquen que han d'anar a Bucarest a treballar perquè no les poden mantenir. Aquesta notícia provoca un trencament en l'orgull que la Ileana descriu que senten per l'èxit de la desfilada i pel fet d'haver estat escollida reina.
9. La Ileana sent admiració cap a un món exterior que se li presenta, a través de la televisió, molt més dolç i amable que el seu, també cap a les dues noies que, tot i que són quasi tan joves com ella, troben el seu somni de fama i diners fet realitat sense, aparentment, haver-se d'esforçar.

Capítol 4: La determinació

1. Sí, perquè és conscient que a casa seva ingressen menys de 1.000 rons i que amb aquesta quantitat no poden augmentar el ramat i, per tant, no poden seguir mantenint-les, ni a ella ni la seva germana.

SOLUCIONARI

2. Perquè el Georges hi està implicat i en cap moment no els n'ha dit res en les cartes que s'escriuen.

3. La primera vegada els diu que ha arribat bé a Bucarest i que no li ha costat gaire trobar feina i guanyar diners. En realitat, però, al principi va haver de dormir al carrer, va pidolar i va remenar les escombraries per poder menjar. A més, la feina que va aconseguir era tan dura i tan mal pagada com la que tenia a Tecuci.

La segona vegada els fa creure que té més despeses i que per això els envia menys diners, alhora que els convenç perquè les dues germanes vagin també a Bucarest. En realitat, el Georges pretén reunir-se amb les germanes, aprendre un ofici i reunir prou diners per poder emigrar a altres països d'Europa, com, per exemple, Espanya o Itàlia, on la vida és més fàcil.

4. Perquè quan el Georges proposa reunir les germanes a Bucarest, la mare s'hi oposa al·legant el mateix que el pare havia dit en altres ocasions: les noies són molt boniques, i no els faltaran pretendents per casar-s'hi. Això vol dir que la mare no es planteja que les filles puguin prosperar o formar-se pel fet que són dones.

Per la seva banda, el pare veu bé que les filles emigrin a Bucarest perquè així no les haurà de seguir mantenint, amb la qual cosa no té en compte l'opinió de la mare, ja que a casa seva només compta l'opinió dels homes.

Al final, decideixen que el Burcea es quedi perquè és un home i pot treballar al camp.

5. Perquè malgrat que se sent traïda pels projectes del Georges i la decisió dels seus pares, la Ileana està decidida a visitar les agències de models que ha conegut gràcies a les revistes de la perruqueria i convertir-se en model. I sap que l'única manera d'aconseguir-ho és anant a Bucarest.

Capítol 5: L'alleujament

1. Els homes de Grivita li diuen coses atrevides i no dissimulen quan observen els canvis que s'han anat produint en el seu cos. Tot i això, es retenen una mica, ja que és la filla dels Ionescu (cal notar que no ha estat fins ara que hem sabut que el pare es diu Georges, com el primogènit, mentre que el nom de la mare ja el coneixem des del primer capítol).

2. Es dirigeixen al riu Calmatui i tornen a prometre's fidelitat i unió siguin on siguin, sobretot ara que les expectatives de futur s'obren molt més del que s'haurien imaginat. També renoven en certa manera el seu somni d'anar plegades a la lluna, com a metàfora del seu desig de fugida.

SOLUCIONARI

Es tracta d'un pacte simbòlicament de sang. Tot i que van fer el pacte inicial amb sang de debò, l'han renovat tantes vegades que ara en tenen prou amb el gest d'ajuntar els dits allà on hi havia la ferida.

3. Quan reben la carta del Georges, la Ileana fa servir l'expressió «el cor ens va saltar com una truita de riu fora l'aigua» per expressar els nervis que tenen davant del possible fet que el Georges s'hagués enfadat pels greuges que totes dues germanes li havien expressat en la carta anterior.

Pel que fa a la segona descripció, la Ileana es refereix al Burcea com «el neandertal del nostre germà» quan aquest agafa el sobre i l'estripa. Amb aquestes paraules vol fer evident la seva brutalitat.

4. La primera és la paraula *hòstia* i la fa servir quan descriu la bufetada que dóna al Burcea quan aquest agafa el sobre que ha enviat el Georges i l'estripa per expressar l'enuig que aquesta acció del Burcea li provoca.

La segona és l'expressió *feines de merda* i la fa servir per descriure la precarietat laboral que el Georges els ofereix tant a ella com a la Lavinia.

5. La Ileana no perdonarà mai al Burcea que li hagi amargat la infantesa, ja que no ha parat mai de donar-li cops i de maltractar-la i no li ha demanat mai perdó.

La segona part de la resposta és oberta.

6. a) La Lavinia treballarà en una bugaderia i la Ileana, en un restaurant.

b) Resposta oberta. Tanmateix, el George no els diu en cap moment quant cobraran, encara que a cap de les dues no els importa perquè s'han reconciliat amb el seu germà. Pot ser perfectament que el noi no els ho hagi volgut dir perquè si el sou és baix —és molt probable, si tenim en compte les dificultats que va tenir el Georges per trobar feina i el sou que cobra—, potser les dues germanes es negaran a anar a la capital i ell haurà de renunciar al seu projecte.

7. Perquè la Ileana i la Lavinia senten un gran alleujament quan es reconcilien amb el germà gran i també perquè renoven el pacte de fidelitat que hi ha entre totes dues. D'altra banda, la Ileana finalment descarrega la seva ràbia contra el Burcea donant-li una bufetada.

SOLUCIONARI

Capítol 6: L'enyorança

1. a) Per a ella, viure en un món millor vol dir viure en un lloc on pugui estrenar roba i sabates, fer estudis superiors, veure la televisió sense dependre de les inclemències climàtiques que destorben les ones i gaudir d'aigua calenta i de medicaments, entre altres coses.
b) Resposta oberta.
c) Resposta oberta.
2. Tots tres viuen la darrera nit enmig del silenci i una gran tristesa. Ara que s'acosta el moment de separar-se, cadascun d'ells s'adona tot sol de tota la riquesa de què gaudeixen: el paisatge, la família i la capacitat de compartir un somni. De fet, la Ileana de cop i volta pressent el valor de les coses i s'adona que allò que està a punt de perdre no es paga amb diners.
3. Al matí, la Ileana s'adona que la mare també ha estat desperta i plorant tota la nit, es fixa en les seves arrugues i diu que s'han fet més profundes, *com tallades amb un ganivet esmolat*. D'aquesta manera, s'adona que el seu aspecte envellit i demacrat es deu més a l'amargor i la infelicitat que no pas a la duresa física de la vida al camp.
Més endavant, quan el pare alça del terra la mare, que li suplica que no deixi marxar les noies, afegeix que la mare *sembla una nina de drap*, fet que reforça la sensació de fins a quin punt la seva vida ha perdut sentit.
4. Resposta oberta. Tanmateix, en aquest capítol sorprenen les reaccions del pare, l'avi i el Burcea. Tot i que fins ara han estat presentats com a forts, durs i sense gairebé escrúpols ni empatia, tant al pare com a l'avi els costa imposar-se perquè les noies marxin, es mostren respectuosos amb l'escena que contemplen i no forcen en cap moment la separació. Per la seva banda, el Burcea, que ha estat en silenci i sense molestar tota la nit, també està callat i sembla que està a punt de plorar. En el moment més dramàtic, el Burcea desapareix, cosa que ens fa pensar que li costa suportar la situació emocionalment, encara que la protagonista insisteix que el Burcea no sap què són els sentiments.
5. L'Andreas és el veí del poble que s'ha ofert a dur les noies fins a Galati perquè agafin el tren fins a Bucarest i s'estalviïn la duresa de la primera part del viatge.
6. La Ileana fa una passa enrere en dues ocasions per apartar-se expressament de l'escena que contempla. La primera la fa quan, mentre la Lavinia i la mare estan abraçades i el pare prova de separar-les, la seva germana emet un crit de desesperació que reforça encara

SOLUCIONARI

més la relació que hi ha amb la mare, fet que provoca que el pare s'emocioni en lloc d'enfadarse, reacció que hauria semblat més pròpia de la seva personalitat.

El segon cop que fa una passa enrere és quan després que la mare digui que vol que les dues filles es quedin, el pare i l'avi esperen la decisió final de les noies i la Lavinia segueix entre els braços de la mare cercant-hi protecció. Alhora que fa la passa enrere, la Ileana diu que no marxaran, fet que sorprèn el seu pare.

Amb aquestes passes enrere, la Ileana fuig de la seva pròpia por a marxar, a enyorar la família, al fet que l'amor que sent per ella li faci revocar la determinació que ja havia pres. Es tracta, doncs, d'unes passes físiques i alhora metafòriques.

7. Resposta oberta. Tanmateix, valoreu que de resultes del que hem analitzat en les preguntes anteriors, en aquesta escena de comiat la família podria haver decidit que les noies es quedaven a Grivita sense que hi hagués hagut cap oposició per part del pare, l'avi, la mare o la Lavinia. Per tant, sembla que podem afirmar que realment és la Ileana qui pren la decisió de marxar i qui aparta la Lavinia de la mare i rebutja l'abraçada de la seva progenitora per no fer-se enrere.

Ara bé, també caldria valorar si la família no es tornaria a plantejar enviar les noies a Bucarest un cop haguessin superat l'emotivitat del moment i haguessin valorat la situació econòmica en què vivien a Grivita i les possibilitats de prosperar que el Georges els ofereix a Bucarest.

8. El final del capítol és força tràgic per tot el que ens avança en les darreres línies:
- Els catorze anys que la Ileana va viure a Grivita van ser els més feliços de la seva vida, fet que pot sorprendre els alumnes si tenim en compte que, durant els sis primers capítols, la jove ha descrit la precarietat i la duresa de la vida en aquesta regió de Romania.
 - Descriu els elements de Grivita com si fossin meravellosos, a diferència del que havia fet fins ara: els amics, dels quals gairebé no havia parlat; la casa, de la qual deia sempre que era gelada, petita i sense comoditats; la mansarda (sempre amb una connotació positiva); els pares, l'avi i el Burcea, dels quals no ha parlat mai d'una manera afectuosa; i el Traian, del qual tenim poca informació, excepte el trasbals que va provocar el seu naixement.
 - El fet que se li han trencat els somnis o la capacitat de somiar quan afirma que ja ha descobert que la lluna no és feta de gel. Es tracta clarament d'una metàfora davant la pèrdua de la innocència.
 - I aquesta pèrdua de la innocència sembla la responsable que no compleixi la promesa de tornar algun dia a Grivita i retrobar-se novament amb la gent de la qual es va acomiadar amb enyorança.

SOLUCIONARI

9. L'enyorança és l'emoció que emmarca la separació entre la lleana i el poble i la gent amb qui ha conviscut durant la primera etapa de la seva vida; també és el sentiment intuït que ha de superar per fer realitat el fet que marxi cap a Bucarest.

Bucarest

Capítol 7

1. Tot i que la lleana ja coneix Bucarest gràcies a la televisió i sap que hi trobarà molta gent, molt trànsit i molts edificis, fa servir aquesta comparació tan expressiva «Jo no era un animal salvatge capturat enmig d'una selva i alliberat de cop a la plaça major d'una gran ciutat. No» (és important fixar-se en l'enorme força que té el *no* final) per expressar la por que té davant una realitat urbana que la fa sentir, mentre observa el paisatge inicial des del tren o mentre a l'estació contempla un munt de gent que sembla tenir pressa i que es mou amb frenesí, cada vegada més insignificant i desprotegida. Aquesta mateixa sensació la tindrà a l'estació, al metro i al barri on viuran a partir d'ara.

D'altra banda, és lògic que tingui por, si tenim en compte el canvi tan brusc entre l'entorn rural i familiar que ha deixat i l'entorn urbà, fred i caòtic que l'acull.

2. N'hi ha sis, i les trobem totes en les pàgines 48 i 49, durant el viatge que fan les dues germanes amb tren cap a la capital fins que troben el Georges. En aquest temps, l'angoixa gairebé es transforma en un pànic que aclapara les noies i que la lleana tradueix en forma de preguntes retòriques contínues, que són un compendi de la por d'haver-se perdut: «Però i si ens havíem equivocat de tren?», «Però i si (el revisor) no s'hi havia fixat?», «Com era que es preparava per baixar tanta gent si era ben clar que no érem a Bucarest i que l'estació no era coberta?», «Què fariem nosaltres si ell (el Georges) no es presentava?», «Si no ens havíem entès o vés a saber què?», «Seríem nosaltres capaces, com va fer ell, de dormir sota un pont i cercar menjar pels contenidors?»

La segona resposta és oberta.

3. Només hi ha tres moments dolços en aquest relat que descriu l'arribada a Bucarest: quan la senyora de Ploiesti els explica per què la gent es prepara per baixar molt abans d'hora i després se'ls apropa a l'estació en veure-les soles i perdudes i quan, finalment, apareix el Georges.
4. Resposta oberta. Tanmateix, és probable que els sorprengui el fet que, juntament amb la maleta, duguin un cistell amb menjar, la qual cosa és molt pròpia en aquelles persones que han patit gana.

SOLUCIONARI

5. Troben el Georges molt canviat. En tan sols un any s'ha fet un home cepat, bru i, segons la Ileana, tan guapo com el protagonista d'una pel·lícula d'amor.
6. Els pressentiments, que són valorats des de la Ileana de vint anys que ens relata la seva adolescència ja viscuda, són anticipacions del que realment s'esdevindrà.
Quan el Georges l'abraça, la Ileana pressent que aquell serà el seu darrer instant feliç. Amb aquestes paraules, ens anticipa que probablement el que viurà a Bucarest no és gens agradable.
7. El Ciobanu és un amic del Georges.
La segona part de la resposta és oberta. Tanmateix, els alumnes ja poden preveure que tindrà un protagonisme especial, perquè es fixa en la Lavinia i s'ofereix a acompanyar-la a la feina en el seu primer dia de treball, malgrat que hagi d'arribar tard a la seva, tot defugint la mirada advertidora del germà protector.
8. Li presenta la capacitat de les noies d'encomanar-se el plor. Tot i que ja coneixíem aquesta particularitat des dels capítols que transcorren a Grivita, aquí pren un èmfasi especial, ja que mostra fins a quin punt estan unides.
9. a) Aniran a viure a Rahova.
b) No, perquè és un suburbi envoltat per un paisatge desolador ple de perill. De fet, la descripció que els fa el Georges dels perills que hi ha i de les mesures que han de prendre les espanta encara més.
c) Resposta oberta.
10. Resposta oberta. Tanmateix, el sentiment que domina és la por, l'angoixa o la claustrofòbia, si acceptem tot el sentit metafòric que pot englobar.

Capítol 8

1. La Ileana es lleva molt d'hora perquè entra a treballar a dos quarts de set del matí i el trajecte amb metro fins al restaurant dura vint minuts. Un cop és a la feina, neteja tot el local fins a fer-lo brillar mentre suporta la pressió de l'amo, el Bodjan. Quan el restaurant obre al públic a les vuit, l'amaguen a la cuina, ja que és menor d'edat, on segueix netejant tot allò que li manen fins a les quatre de la tarda.
Quan torna a casa, es troba la Lavinia dormint al sofà, totalment esgotada. Després, arriben els altres companys de pis. Entre tots fan torns per preparar el sopar i fer les feines

SOLUCIONARI

bàsiques de la casa. Com que ella i la Lavinia dormen al menjador, s'han d'esperar que tothom acabi de sopar i de veure la televisió per poder anar a dormir, que acostuma a ser pels volts de les deu.

Es tracta realment d'una vida molt dura.

2. Al pis, que té 40 metres quadrats, hi viuen cinc persones: el Georges, la Lavinia, la Ileana, el Bido i el Ciobanu. Es troba a la planta baixa d'un gratacel, la qual cosa fa certa angúnia a la protagonista, juntament amb el fet que han de tenir sempre les persianes abaixades per poder gaudir d'una mica d'intimitat, ja que estan exposats a les mirades de la gent que passa pel carrer; només hi ha un sol lavabo per a tots, fet que provoca sovint certes tensions. Tot i que la Ileana, la Lavinia i el Georges han compartit habitació, ara també comparteixen la casa amb dos companys del seu germà, de manera que no tenen intimitat; a més, les noies provenen d'un entorn rural i el fet de viure només voltades de ciment i no poder contemplar el paisatge o les estrelles els suposa una enorme pèrdua de qualitat de vida.
3. Hi ha enormes diferències socioeconòmiques entre barris només separats per vint minuts de metro; el barri antic on treballa ofereix una imatge d'opulència per accontentar els turistes, mentre altres zones de la ciutat estan molt deteriorades; sovint els sous són tan baixos que amb prou feines es pot pagar el lloguer; les inspeccions de treball per evitar l'esclavatge de menors només es fa en llocs on es vol preservar la imatge de cara a l'exterior, etc.
4. La Ileana ha deixat de creure en els somnis que tenia a Grivita. Treballa molt durament per només 50 rons i l'única cosa que fa és sobreviure i lluitar per poder anar, algun dia, a altres països d'Europa més amables que el seu, per trobar feina en unes condicions més humanes. També s'adona de l'interès que desperta en el Ciobanu al mateix temps que aquest festeja la Lavinia. Però el pitjor de tot és que entre ella i la Lavinia ha deixat d'haver-hi aquella complicitat que tant les unia, ja que gairebé no tenen cap estona per a totes dues, la qual cosa les va distanciant de mica en mica.
5. L'emoció que predomina en el capítol és la tristesa.

Capítol 9

1. Ha transcorregut una mica més d'un any.
2. Fatiga, son i decepció.

SOLUCIONARI

3. a) Va ser l'Adrian.
- b) El descriu com un noi de la seva classe amb qui feien moltes passejades, fins al punt que afirma amb una hipèrbole que estaven tan preparats que podrien haver afrontat qualsevol olimpíada amb possibilitats reals de medalla. També diu que era una bona persona i que tenia un tarannà divertit.
- c) Amb ell va descobrir els petons, que classifica en tres grups: els exteriors, els curts i secs, i els interiors, llargs i humits.
4. a) El coneix al restaurant on treballa, ja que hi fa de cambrer.
- b) Vol dir que, d'una banda, fa que s'oblidi dels pares, de Grivita i de les condicions tan dures que viu a Bucarest (de fet, repeteix fins a cinc vegades *vaig oblidar*); de l'altra, quan li parla de la seva mirada que tant havia fet parlar a Grivita i que defineix com a sensual, li fa recordar els seus desitjos de convertir-se en model i l'ajuda donant-li l'adreça, marcada en un mapa, de l'agència que va descobrir la Catrinel.
5. Com que no hi ha un narrador extern, sabem coses de la Lavinia només a través del que la protagonista és capaç de percebre: està tan esgotada que no poden comunicar-se; està sortint amb el Ciobanu, de manera que encara tenen menys temps lliure per compartir, i enyora poder-li parlar de les noves sensacions amoroses. En definitiva, troba a faltar parlar amb aquella Lavinia que només ella coneixia perquè sempre es mostrava tímida de cara a l'exterior («Jo coneixia una Lavinia que no coneixia ningú més», p. 64). En aquest moment, la distància entre les dues germanes és absoluta: «Quan vaig retrobar l'amor, passat poc més d'un any de la nostra arribada a Bucarest, la Lavinia ja no era al meu costat. Físicament sí, però només d'aquella manera.»
6. Les emocions que dominen en aquest capítol són l'amor o la felicitat.

Capítol 10

1. L'al·legoria inicial es troba en les dues primeres frases del capítol, amb el «corrent d'aire fresc» que suposa la presència de l'Alexandre en la vida de la Ileana i que podríem traduir com una nova energia, unes noves ganes de lluitar; segueix amb «les ombres continuaven sent tan allargades com abans», que es refereix a la situació de duresa laboral i vital associada a Bucarest, que no ha canviat pas, i, finalment, «el bri de llum i d'esperança» que s'hi filtra és la possibilitat ara ja real d'apropar-se al seu somni de fer de model.
2. Perquè quan la Ileana proposa a la Lavinia que l'acompanyi a l'agència de models, la Lavinia reacciona amb ironia i li retreu que com és que encara té princesetes al cap. I amb

SOLUCIONARI

una dosi freda de realisme afegeix que si no se l'ha mirada darrerament, ja que el seu físic ja no respon als cànons estètics que exigeix el món de la moda, mentre bleixa i adopta una posició amb el cos que indica clarament que no vol seguir parlant.

La vida de la Lavinia s'ha degradat tant que ja no creu en somnis idealitzats i tampoc la seva relació amb el Ciobanu li aporta la mateixa energia i força que la que té la Ileana amb l'Alexandre. A més, ha descurat la seva imatge.

Aquesta actitud fa que la Ileana reprimeixi el desig d'abraçar la seva germana i demostrar-li que l'estima, fet que mostra o incrementa la separació entre totes dues.

3. D'una banda, es pot considerar que la Ileana és egoista quan, tot i que reconeix que ja s'havia adonat del canvi físic que havia experimentat la Lavinia, recorda que la seva germana no havia confiat mai en el seu aspecte i que, ara que hi ha una distància molt gran entre totes dues, li diu d'anar a l'agència de models. Aquest fet sembla que reforça un comentari que va fer la Lavinia i que la Ileana recorda en aquest instant: «[...] ella tenia raó i només buscava qui m'acompanyés per la por d'intentar-ho sola.»

Tanmateix, una altra manera d'interpretar l'actitud de la Ileana és veure-la com una lluitadora gens egoista, que vol recuperar el somni i la germana i millorar la seva vida, sent fidel al projecte que en el fons les va dur a acceptar el viatge a Bucarest.

4. Durant tot aquest temps la Ileana ha madurat: ara ja no accepta les decisions dels altres amb submissió, sinó que ha après a contestar-les i a expressar el seu desacord per tal de millorar la seva situació. En trobem un exemple en la discussió que manté amb el Bodjan sobre les seves condicions laborals, després de la qual li augmenten el sou i passa de netejar a servir taules, o quan s'aprofita de la sensualitat que és conscient que desprèn per obtenir el que vol de la gent que l'envolta.

Es podria considerar un canvi positiu.

5. Reposta oberta. Tanmateix, es podria parlar de confiança o seguretat, ja que la Ileana es mostra com una dona molt més segura de si mateixa i també de les seves possibilitats.

Capítol 11

1. La Ileana fa més d'un any que viu a Bucarest.
Fa més d'un mes que surt amb l'Alexandre.
2. No ho és, ja que el Georges li administra els diners: la meitat del sou l'envien a Grivita; una part serveix per contribuir a pagar les despeses generals de Bucarest i engreixar els estalvis que tenen en un compte per anar a Espanya, i el que resta és per a ella. Tanma-

SOLUCIONARI

teix, aquesta última quantitat és tan minsa, que només li arriba per anar a la perruqueria o comprar-se alguna peça de roba un cop a l'any.

3. Quan la Ileana surt del metro i veu la plaça Victorei, s'impressiona perquè es troba al centre neuràlgic de la ciutat, que és sorollós i molt transitat i on hi ha la seu del govern que reconeix com l'indret on es feien les manifestacions i les protestes que transmetia la televisió. Se sent poca cosa, ignorant i rural, fins al punt que està disposada a renunciar a tot. Tanmateix, la imatge d'una model bonica gràcies al maquillatge i el vestit que porta en una tanca publicitària del metro li fa recordar que ella també estava espectacular el dia que es va emprovar un vestit de luxe d'Ingrid Vlasov, fet que li dóna forces per dirigir-se a l'agència de models.
4. La sorprèn el poc glamur que té l'oficina: és petita i es troba en una escala fosca i molt senzilla. Allà li expliquen que ha de portar un *book* perquè la puguin valorar, però com que no sap què és, li ho han d'explicar, i li faciliten el telèfon d'un fotògraf professional. Tal com acaba el capítol, la Ileana no podrà acomplir el seu somni perquè el preu per fer el *book* és desorbitat.
5. El desengany que sent la protagonista, ja que fins ara la Ileana ha idealitzat la realitat quan veia mons molt bonics on no n'hi ha: els habitants de la lluna que patinen i una agència de models imaginària que l'hauria rebuda amb admiració i on l'haurien contractada així que l'haguessin vista.

Capítol 12

1. La Ileana està molt més dolguda pel silenci de la seva germana Lavinia, que imagina el que li deu haver passat a l'agència de models però que no s'interessa gens per ella.
2. No s'assemblen. Segons la Ileana, la misèria a Grivita no la vivia, sinó que creixia aliena a ella, ja que en aquella època era petita i no tenia responsabilitats ni havia de prendre decisions; per tant, acceptava les coses tal com venien i tal com les decidien els pares. A més, malgrat la misèria, es trobava en un entorn conegut i envoltat de gent coneguda, gaudia del bosc i del riu, on compartia confidències amb la seva germana, i els veïns la respectaven perquè era filla dels Ionescu. A Bucarest, en canvi, no té cap racó per a la seva intimitat dins la casa i a fora, als carrers, hi ha aldarulls i gent estranya que li fan por.
3. El fet que la Lavinia no plora amb la Ileana, sinó que l'observa impassible.

SOLUCIONARI

Aquesta situació és molt greu, perquè evidencia que la separació entre les dues germanes ja no és solament una sensació, sinó que és real.

4. Resposta oberta. Tanmateix, els hauria de sorprendre realment, ja que el Bodjan és la persona amb qui menys intimitat hauria de tenir, ja que només és el patró, i no pas un familiar. A més, quan en el capítol anterior surt del metro a la plaça Victorei, la Ileana recorda una conversa que havia tingut amb ell: «El Bodjan tenia raó. Podia considerar-me afortunada de tenir aquella feina i evitar haver de demanar caritat. Venint de la misèria d'on venia, no tenia dret a res més. O una merda de feina amb una merda de sou o asseure'm per les cantonades, allargar la mà i implorar pietat.» Per tant, sorprèn que s'hagi assabentat de l'ambició de la Ileana de voler una feina molt superior a la que té i que hagi reaccionat amb compassió i comprensió.
5. La claustrofòbia, ja que la protagonista se sent presonera i segrestada a Bucarest entre persones estranyes.

Capítol 13

1. La Ioana Dimitrescu és una dona d'uns quaranta anys, rossa, que vesteix molt elegantment i que té les ungles llargues; és clienta del restaurant i havia deixat el seu telèfon al Bodjan per si alguna vegada coneixia alguna noia amb talent, ja que treballa de representant de models i artistes. És el contacte gràcies al qual la Ileana podrà fer-ser un *book*.
2. D'una banda, l'excés de confiança que mostra el Bodjan, com ara un cop a la cuixa (ella no ho considera greu perquè porta texans i no pas minifaldilla), els petons que ell li demana o el fet que cada vegada dissimula menys l'interès sexual per ella, cosa que fa pensar que la noia és molt innocent malgrat l'edat que té i tot el que ha viscut fins ara. De l'altra, i potser la més greu, quan creu que el Bodjan actua com un pare quan aconsegueix que accedeixi al seu somni.
3. Utilitza l'adjectiu *pobret*, amb la qual cosa vol indicar que és bona persona, però el desbanca en favor del Bodjan, perquè el primer vol ajudar-la a aconseguir el *book*, tot i que no té cap possibilitat, i l'altre, en un sol dia, li ha permès obtenir el que desitjava tant.
4. La felicitat, ja que el somni de la Ileana comença a fer-se realitat.

SOLUCIONARI

Capítol 14

1. Resposta oberta. Tanmateix, aquest capítol presenta una ciutat i unes possibilitats que semblen un somni, fins i tot per als lectors. De cop i volta, la Ileana veu una ciutat diferent, europea, com diu ella, sense pobresa i amb avenços tecnològics. A més, pot accedir a una sèrie de recursos que la faran viure una història de pel·lícula. I tot això en tan sols una tarda.

2. – Li assegura que és maquíssima i li garanteix que podran treure molt de suc del seu aspecte físic.
- Li regala un CD signat per una famosa cantant, que, per cert, la Ileana no coneix.
 - La sotmet a una llarga sessió fotogràfica en què s'ha de vestir de moltes maneres diferents i ha de portar tota mena de pentinats per fer el seu *book* i el seu *composite* (la Ileana tampoc no sap què és).
 - Li diu que l'endemà ja deixarà de treballar al restaurant.
 - Li dona un sobre amb 1.200 rons, que són molts diners per a la Ileana.
 - Li parla de signar el contracte per tal que ella sigui agent l'endemà mateix.

La segona part de la resposta és oberta. Tanmateix, es pot considerar que tot plegat és molt exagerat si tenim en compte que passen moltes coses en molt poc temps. Encara que la Ileana tingués moltes possibilitats de convertir-se en model, no hi ha cap agència de models que en un sol dia inverteixi tant en una sola persona.

3. Tant la Ioana com el fotògraf es queden embadalits davant el cos mig nu de la Ileana i asseguren que és més del que esperaven i que podran explotar l'erotisme salvatge que desprèn. En canvi, per a la Ileana, estar mig nua davant de tots dos és degradant, perquè havia reservat la seva intimitat només per a ella i l'Alexandre. Tot i això, dissimula aquest sentiment.
4. – Quan li diu que haurà d'oblidar l'Alexandre perquè no li convé tenir promès si vol ser model.
- Quan li fa una cua i no li agrada com queda perquè troba que la fa semblar massa jove, encara que probablement reflecteix la seva edat.
 - Quan fa que la Ileana se senti com un escarabat en dir-li que viu a Rahova.
5. La incomunicació, perquè la Ioana parla tant que no deixa que la Ileana pugui expressar en cap moment el que pensa o els dubtes que té. En altres paraules, la Ioana envaeix el seu espai per poder decidir.

SOLUCIONARI

Capítol 15

1. Sí, perquè la Ileana li ho ha explicat tot i ja li ha trobat una noia que la substituirà al restaurant.
2. Resposta oberta. Tanmateix, si reconstruïm el diàleg entre l'Alexandre i la Ileana com si fos una escena teatral, seria més o menys així:
—Si no treballes més al restaurant, què serà de nosaltres?
—Alexandre, els diumenges seguiran sent els nostres diumenges!
—No ho veig pas tan clar, Ileana.
L'Alexandre se'n va al vestidor per canviar-se. Quan surt, la Ileana l'estira per la màniga i li diu:
—Alexandre, acabes d'espantillar el dia més feliç de la meua vida i per això no et vull veure mai més.
Es tracta que els nois i les noies vegin com els pensaments de la Ileana han anat molt més lluny que la situació amb l'Alexandre, fet que ha generat una ràbia en contra d'ell que no estava justificada pel diàleg real, sinó pel monòleg interior que ha mantingut. Davant la decisió de la Ileana, l'Alexandre es mostra perplex.
3. La Ileana ha treballat gairebé dos anys al restaurant del Bodjan, però la seva vida ha fet un canvi de 180 graus en només 24 hores.
4. D'una banda, l'orgull o la supèrbia, tal com reflecteixen el monòleg interior de la Ileana que hem analitzat en l'activitat 2 o la seva reacció davant la mirada i els comentaris dels clients als quals recrimina per primera vegada la seva actitud.
De l'altra, la nostàlgia que sent al final del capítol quan deixa la feina al bar del Bodjan, ja que ha estat el seu món durant dos anys, mentre que l'orgull és producte només de les darreres 24 hores.

Capítol 16

1. Va a l'esteticista, la depilen amb cera, es compra roba en una boutique, té un telèfon mòbil, camina amb sabates de taló alt i va a menjar a un restaurant.
2. Perquè, com la Ventafocs, de cop té tot el que necessita per convertir-se en una princesa, però, també com la Ventafocs, tem que, quan arribi a Rahova, el Georges i la Lavinia actuïn com les germanastres del conte i li impedeixin que triomfi com a model.

SOLUCIONARI

3. El que més la preocupa és que els pares de la Ileana signin el contracte, fins al punt que diu tres cops que cal que el signin urgentment. Com que la Ileana és menor d'edat, la Ileana necessita l'autorització dels pares per poder dirigir la seva carrera com a model. Tanmateix, sembla que no hi haurà cap problema per aconseguir-ho, ja que fins ara els germans enviaven als pares 150 rons al mes, i només la Ileana sola els en podrà enviar 5.000.

4. La Ileana ha acceptat l'ajuda de la Ileana sense plantejar-se cap dubte ni recança. Mentre dinen juntes, la Ileana li explica que tot el que estan invertint en ella és un deute que els haurà d'anar tornant quan comenci a treballar.

Comencem a intuir que es tracta d'un deute astronòmic perquè inclou tot el que s'han gastat fins ara per convertir-la en model i els 5.000 rons que han enviat als seus pares.

5. Hi ha una emoció positiva que és el vertigen fruit de la voràgine d'esdeveniments que la protagonista està vivint per primera vegada, però també n'hi ha una de molt negativa, quan se sent com un escarabat cada vegada que la Ileana la mira perquè no ha anat mai a un restaurant, perquè duu la mateixa roba dos dies seguits o perquè no sap quina alçada té. En acabat, la Ileana s'avança a la mirada recriminatòria quan li explica que per comunicar-se amb els pares han de trucar al bar de la Cintia. I encara podem afegir una darrera emoció de ratificació quan expressa el seu convenciment per la carrera que tot just acaba de començar i que li ha fet oblidar la pèrdua de l'Alexandre.

Aquest capítol es podria titular *Calidoscopi d'emocions*, ja que s'hi barregen moltes emocions.

Capítol 17

1. a) La Ileana regala a la Lavinia un jersei de la marca Cacharel.
b) Perquè recorda que una vegada la seva germana es va enamorar d'un jersei que hi havia en un aparador, i la Ileana, tot i que no sabia de quina marca era, la va endevinar.
c) La Lavinia no es posa gaire contenta; al contrari, la Ileana té la impressió que aquest regal li fa mal perquè la Lavinia se sent exclosa del somni que ella ha aconseguit fer realitat. Encara que la sensació de la Ileana pugui ser esbiaixada, la Lavinia aparta la mà quan la Ileana intenta agafar-la-hi, no s'emociona gens davant les notícies aclaparadores que li explica la seva germana, desfa el jersei al seu calaix i recorda a la Ileana que, aquell vespre, li toca a ella fer el sopar.
2. Parla amb la Ileana, l'única persona que té gravada en la llista de contactes. La primera trucada la fa la Ileana i es produeix pocs minuts després que hagi deixat la Ileana a casa seva. Segons la representant, es vol assegurar que l'aparell funciona i que la noia el sap fer anar; però, en realitat, és una manera de pressionar-la en el seu propi ambient per-

SOLUCIONARI

què no oblidi el somni i aconseguixi que els seus pares signin el contracte. La segona trucada la fa la Ileana i és per quedar per dinar l'endemà amb el Georges i la Ioana, que proposa tornar anar al restaurant de luxe, segurament per enlluernar també el germà de la noia.

3. El Bido sembla l'única veu assenyada en aquesta aventura: diu que molta gent s'aprofita de persones com ells, pobres i ignorants, i de la seva il·lusió per fer-se rics. Aconsella al Georges i la Ileana que s'assegurin que la Ioana Dimitrescu és qui realment diu que és.

La segona part de la resposta és oberta. Tanmateix, la Ileana reacciona assegurant que la Ioana no menteix, i per demostrar-ho, els ensenya algun dels regals que li ha fet, com ara el CD dedicat per la Gloria Petrescu, la sessió fotogràfica que li havia pagat o el restaurant on l'ha portat a dinar, però en cap moment no es planteja per què la Ioana inverteix tants diners en ella a canvi de res.

4. Durant tot el capítol es barregen l'emoció de la por i l'exaltació que fa que sovint la Ileana senti el desig amb la necessitat de xisclar. No és fins al final que la reacció del germà li assegura que aconseguirà el seu somni, que se sent protagonista d'un conte fantàstic, tal com indica la frase que tanca el capítol, la qual denota la prepotència que neix de la sensació de poder: «Era conscient que una d'aquelles fascinants històries de princeses del cinema estava esdevenint real en mi, i tenia ganes d'assaborir-la tota sola. No necessitava ningú més.»

Capítol 18

1. Es dedica al tràfic humà.
2. a) Els expliquen a la Ioana.
b) Resposta oberta. Tanmateix, és una tàctica molt poc adequada, ja que, si realment els està enganyant, ara encara estarà més preparada per seguir-ho fent. Com que és probable que ho hagi fet altres vegades, per això els dona els telèfons de dues de les seves representades i insisteix perquè els truquin. La Ioana no està fent més que manipular-los perquè precisament no ho facin.
3. a) La conversa entre el Georges i els pares dura uns trenta minuts aproximadament perquè el pare no acaba de donar la seva aprovació a la proposta de la Ioana (no sabem si és que s'hi oposa o és que no l'acaba d'entendre), tot i que finalment hi accedeix. Així doncs, els pares donen la seva autorització i feliciten la Ileana per l'èxit aconseguit.

SOLUCIONARI

- b) La Ileana té una sensació desagradable perquè, com que el germà repeteix diverses vegades l'esquer dels 5.000 rons, li sembla que l'estan intercanviant per diners, és a dir, que l'estan venent.
4. a) Espanya, i més concretament Barcelona. Això encara la uneix més al Georges perquè és el país europeu on pensava emigrar quan hagués reunit prou diners.
5. La Ileana està pletòrica, tal com corroboren aquestes paraules: «[...] i vam acabar aquell dinar entre riallades i la motxilla plena de tantes il·lusions que no n'hi cabien més.»

Capítol 19

1. Passen dos mesos.

De sobte, aquell ritme accelerat que va viure els primers dies en què es va comprar roba, va anar a sessions fotogràfiques i a l'esteticista es calma de cop quan ja té el *book* i el *composite* enllestits. Ara, sembla que el temps no avanci perquè no té res a fer, llevat de les classes de castellà, i ocupa les hores fent les tasques de casa dels seus companys de pis. Aquesta inactivitat la fa dubtar de si ha pres una bona decisió.

2. En contrast amb els dos mesos d'espera anteriors, només té unes hores per preparar-se per marxar i acomiadar-se de tothom. Davant de tanta urgència, sembla que la noia es vol fer enrere i demana més temps, però la Ileana, encara que li diu que la decisió final és seva, es mostra ofesa davant d'aquests dubtes després de tot el que ha invertit en ella. Aleshores, la noia, que se sent culpable perquè fins ara no havia vist mai enfadada la Ileana, decideix seguir endavant.
3. a) Era la història de dos germans que van deixar Grivita durant quinze anys i que, quan hi van tornar, no van trobar-hi ningú de la seva família (els pares estaven enterrats i la resta de familiars s'havia exiliat) ni tampoc la casa.
- b) Resposta oberta. Tanmateix, sovint la misèria empeny la gent a buscar una situació millor, fins al punt que de vegades oblida els llaços que la uneixen amb el seu lloc d'origen i la seva gent, tant familiars com amics. Això és el que precisament en aquests moments tan decisius fa por a la Ileana.
4. a) El comiat amb la Lavinia és molt amarg, perquè la Ileana insisteix a saber per què la seva germana està enfadada amb ella. Encara que tornen a plorar totes dues alhora, com en l'època en què estaven tan unides, ara la separació entre ambdues és encara més gran, ja que la Lavinia la fa responsable de la seva dissort. Creu que van anar a Bucarest per-

SOLUCIONARI

què la Ileana volia fer realitat el seu somni de convertir-se en model i que va insistir perquè la Lavinia l'acompanyés per pur egoisme, per no anar-hi tota sola i per assegurar-se que els pares els ho permetrien. Li explica com n'és, de dura, la seva feina, mentre ella farà realitat el seu somni.

- b) La Lavinia també li diu que la seva lluna de gel no ha existit mai i que, per tant, no la podien compartir, cosa que desfà qualsevol nexa d'unió que haguessin sentit en el passat.
- c) Resposta oberta. Els alumnes poden valorar si la Lavinia té raó o no la té i també la duresa amb què parla. Si repassem el capítol 6, és cert que la Ileana és la que força el comiat en un moment de molts dubtes, però la Lavinia també es deixa arrossegar pel somni de la seva germana, encara que no hagi cregut mai del tot en la seva bellesa. Per tant, totes dues són responsables de la decisió que van prendre.

5. Quan assegura que aquella nit no va ser, com en aquell moment creia, la nit més trista i desgraciada de la seva vida. Per tant, el lector es comença a preparar per a fets més terribles que els que la Ileana acaba de descriure.

6. L'angoixa, el pànic i molta tristesa. Totes tres són emocions negatives.

Barcelona

Capítol 20

- 1. a) En aquell moment recorda que és menor d'edat i que no pot sortir del país sense l'autorització dels seus pares.
 - b) Quan arriben al taulell d'embarcament, veu que la Ileana ensenya un passaport al seu nom i a continuació li explica que els seus pares van signar un permís legal perquè pogués sortir de Romania.
 - c) Resposta oberta. Tanmateix, pot ser que no donin importància a aquest detall, que evidència la ignorància en què viuen tant la Ileana com els seus pares: per a la noia el fet de tenir passaport la fa sentir orgullosa i important, mentre que els seus pares han signat un xec en blanc, ja que han autoritzat la seva filla a sortir del país sense saber on anirà, quant temps serà fora ni qui se'n farà càrrec i la deixen totalment desprotegida davant d'un nou món totalment desconegut.
2. No gaudeix ni de la primera vegada que vola ni de l'arribada a Barcelona perquè està massa trista per haver-se barallat amb la seva germana. Aquesta actitud contrasta amb l'exaltació amb què havia explicat la primera vegada que havia viscut altres situacions. Ens trobem davant la premonició d'un futur molt trist.

SOLUCIONARI

3. En el capítol anterior la seva veu interior li deia que no marxés malgrat que la insistència i el to ofès de la Ileana l'acaben convencent. En el capítol 20, aquesta veu interior torna i li aconsella que no se'n vagi amb els desconeguts que la seva agent li acaba de presentar.
4. La descripció de l'Elena sembla més aviat neutra, ja que és una descripció objectiva: es tracta d'una dona de cinquanta anys, amb els cabells rossos tenyits i que porta un vestit llarg fins als peus i un abric de mig cos. En canvi, la del Jaros té connotacions negatives: és un home d'uns trenta anys llargs, baix però fort, amb una rialla burleta, que porta els cabells rapats i ulleres de sol, i una camisa de ratlles amb els dos primers botons oberts. La Ileana acaba la descripció afirmant que no li va agradar gens com la mirava.
- La descripció del barri de Barcelona on la traslladen també és negativa, ja que li recorda Rahova, el barri degradat de Bucarest; l'habitació on s'instal·la és interior, fosca i petita, mentre que la resta del pis és assolellat, li sembla una presó i li provoca claustrofòbia.
5. a) Li prepara un got de llet amb cacau i una pastilla remenuda de color blau.
b) Resposta oberta. Tanmateix, aquesta pastilla fa l'efecte que és un somnífer, de manera que no sembla gaire lògic ni assenyat medicar una menor d'edat.
6. En general són força negatives: tristesa, menyspreu per ella mateixa, però destaca, sobretot, que la Ileana se sent vella i parla de la seva vida passada com si fossin records en blanc i negre, ja que la seva vida s'ha transformat del tot en tan sols dos mesos.

Capítol 21

1.

Descripció o sensació	Significat
«Em vaig despertar amb la mateixa sensació que quan em despertaven els trons, a Grivita, les nits de tempesta.» (p. 135)	Es desperta sobresaltada, amb la intuïció que està passant alguna cosa terrible. Té por.
«Em trobava estranya. No sabia quant feia que dormia i em costava recordar les darres imatges que havia rebut conscientment.» (p. 137)	Està atordida (recordem que ha pres una mena de somnífer quan ha arribat al pis).

SOLUCIONARI

Descripció o sensació	Significat
«[...] vaig notar que la temperatura de la calefacció era molt elevada, exagerada. Em sentia completament amarada [...] molt incòmoda.» (p. 138)	La lleana té molta calor i una gran sensació d'ofec perquè la calefacció està massa alta (el Jaros també va amb samarreta de tirants), però sobretot perquè sent molta angoua quan s'adona que està vivint una situació que no controla en absolut i que l'home l'està observant com si fos una rata de laboratori recolzat al marc de la porta.
«Ell em va somriure més intensament i jo em vaig maleir de fer aquell comentari.» (p. 138)	La lleana està intuïnt una actitud agressiva en el Jaros; per això, quan per fer-se la simpàtica o omplir el silenci comenta que la Cintia del bar de Grivita sembla una bruixa i el Jaros respon amb un silenci i un somriure triomfal, se'n penedeix immediatament: s'està fent evident que no controla gens la situació.
«Vaig trucar fins a tres vegades. Deia que el número des del qual trucava havia estat donat de baixa.» (p. 138)	Està incomunicada, ja que no aconsegueix parlar per telèfon amb la loana. D'altra banda, descobrim la veritable personalitat d'aquesta dona: ella és qui havia donat d'alta el telèfon, i és ella qui el deu haver donat de baixa. A més, a l'aeroport li ha presentat el Jaros i l'Elena i l'ha deixada amb ells i tampoc no l'ha despertat per anar al càsting. Comencem a intuir que la lleana ha estat venuda a una màfia.
«El rellotge del telèfon marcava la 1.18.» (p. 138)	La lleana s'ha despertat a la 1.02; per tant, fa setze minuts que viu una agonia fins que no és conscient que es troba en una situació estranya i perillosa. No sap si és de dia o de nit, perquè el rellotge no segueix el sistema decimal de 24 hores. Quan li ho pregunta, el Jaros li diu que és de nit. Per tant, la noia sap que ja no podrà anar al càsting i que segurament mai no hi havia hagut programada cap prova de model.

SOLUCIONARI

Descripció o sensació	Significat
«Recordo que en aquell moment vaig adonar-me que passava o estava a punt de passar alguna cosa terrible, i que la cosa terrible no era precisament no haver acudit puntual a la cita. Era jo.» (p. 139)	La lleana comença a ser conscient que no solament no hi haurà carrera de model, sinó que segurament el que ha perdut és el control de la seva pròpia vida. S'adona que és la seva persona, no pas la seva carrera, la que està en perill.
«Necessitava ajuda. Però allà només hi havia el Jaros i d'ell no me'n refiava. Em mirava d'una manera estranya, danyosa.» (p. 139)	Amb aquest comentari, la lleana s'adona que no pot sortir tota sola de la situació perillosa en què es troba. Té la sensació que està atrapada en un pis amb un home que li provoca una desconfiança absoluta. L'adjectiu <i>danyosa</i> que afegeix a la mirada estranya és una premonició del mal que li farà.
«El Jaros era dins.» (p. 139)	El Jaros ha envaït totalment l'espai d'intimitat que ha de ser una habitació: abans era al llindar de la porta, però ara és dins, esperant-la que torni de la dutxa.
«Ell se'm va apropar, em va arrancar la tovallola i em va llançar sobre el llit.» (p. 139)	La intuïció anterior es confirma en el que acaba de passar: el Jaros viola la lleana.

2. L'activitat 1 ja recull les emocions que ha anat sentint la lleana: desconcert, soledat i pànic.

La resta de l'activitat és oberta. Tanmateix, per la delicada situació que s'hi descriu, hi podem afegir el desconcert, la indignació, la pena, la traïció...

Capítol 22

1. La nova por de la lleana, la que condiciona els seus pensaments i la seva actitud, és el Jaros. Té por que torni a violar-la. Evidentment, a partir d'aquest instant, deixa d'importar-li la carrera de model per la qual tant s'havia obsessionat.
2. La lleana, el Jaros i l'Elena formen part d'una màfia de tràfic humà. Amb l'excusa de l'agència de models (o unes altres, com veurem en capítols posteriors), capten noies atractives per prostituir-les després a Espanya. Els fan creure que tindran una carrera fàcil i meravellosa i que guanyaran molts diners, i per això inverteixen tant en elles. D'aquesta ma-

SOLUCIONARI

nera, els fan contreure un deute moral i econòmic que les noies, ignorants, no s'atreveixen a trencar. I per assegurar-se que no ho faran, les amenacen que faran mal a la seva família, de la qual tenen totes les dades.

3. a) El deute és de 49.106 rons (11.500 euros, aproximadament).
- b) Segons l'Elena, si treballa en un dels seus clubs, pot guanyar uns 300 euros diaris, però necessitarà un any o un any i mig per tornar-los.
- c) Perquè la llista de deutes inclou tots els diners que han invertit en la noia i, per tant, probablement hi afegiran les despeses de manutenció i roba que ara generi i també els diners que haurà de seguir enviant als pares, que ara passaran de 150 a tres o quatre vegades més.
4. En la conversa que manté amb la Ileana, sembla que l'Elena està fent teatre: fa servir paraules dolces i un to maternal però és qui realment li explica la situació en què es troba i qui li confirma que no han dut mai el *book* a cap agència de models: «[...] l'Elena em va respondre que confiava en mi, però que de la manera que jo proposava no els tornaria mai aquells diners, que si fos tan senzill com portar el meu *book* a les agències, si no em creia que ja ho haurien fet ells. En aquell moment no vaig entendre per què m'havien dut, doncs, a Barcelona» (p. 148).
- També fa veure que té por de l'agressivitat del Jaros per forçar la Ileana a dir que sí, de manera que sembla que l'obliga moralment a acceptar el tracte. Ara bé, com que això no acaba de funcionar, la dona tem que el Jaros faci mal a la família Ionescu, la qual cosa no deixa de ser una coacció en tota regla.
- Així doncs, l'Elena és un llop disfressat d'ovella. Encara que fos cert que la Ioana i l'Elena volen treure el Jaros de la seva empresa, totes dues segueixen regentant un negoci que obliga noies segrestades a prostituir-se.
5. Des que es desperta a l'habitació, la Ileana se sent marejada, té molta calor i està dèbil, i al final té un atac d'angoixa que li impedeix respirar. Aquests símptomes nerviosos s'han anat accentuat a mesura que es va adonant de la seva terrible situació: que és presonera del Jaros i l'Elena.
6. a) És la Sara, una noia baixa i amb trets sud-americans. Va vestida amb bata i no respon al somriure de la Ileana.
- b) Segurament és una altra de les noies víctima de la xarxa il·legal de prostitució. Tot i que no té cap protagonisme especial en la història, servirà per treballar una de les activitats de l'apartat «Després de la lectura».

SOLUCIONARI

7. Quan l'Elena explica a la Ileana la feina que hauria de fer en un club, fa servir un eufemisme que la noia no acaba d'entendre, com ara: «No em podia creure que em passés allò, encara no havia traspassat la barrera de l'absoluta perdició i encara creia en l'honestat mirada de la gent» (p. 148). S'intueix, per tant, que encara han de venir temps molt pitjors.
8. Resposta oberta. Es pot aprofitar l'activitat per treballar la transformació del diàleg en estil indirecte al directe mitjançant l'ús del canvi d'adverbis, els demostratius, els temps verbals... i també per treballar l'expressió oral i gestual en la teatralització.
9. La Ileana se sent com si hagués caigut en un pou, el pou de la depressió.
La segona part de la pregunta és de resposta oberta. Tanmateix, els alumnes poden compartir amb la Ileana la incredulitat, encara que és més probable que se sentin indignats, si tenim en compte que són simples espectadors i no participen directament en els fets.

Capítol 23

1. Per evitar que se suïcidi. De fet, ella reconeix que si hagués tingut una finestra a prop s'hauria matat.
2. Les drogues que li fan prendre, gràcies a les quals és menys conscient del que fa i, per tant, ho pot suportar millor.
3. a) Un proxeneta és la persona que dirigeix la vida i gestiona els guanys d'una prostituta.
b) Els proxenetes treuen totes les il·lusions i la confiança en les persones a les seves víctimes, a més de manipular-los la llibertat i el futur. Com diu la Ileana en la pàgina 151: «Em van saquejar l'ànima i la innocència per sempre més i em van convertir en una persona que no havia triat ser.»
4. – No han de dir l'edat als clients.
– Han de cobrar per avançat i amagar els diners, a més d'apuntar el cobrament en una llibreta.
– Quan s'acaba el servei, han de demanar al client 3 euros per la neteja de l'habitació. Si el client es nega a donar-los, els han d'abonar elles.
– Han d'acompanyar el client a la sortida exterior.
– Han de donar els diners a la Mami, la dona que les controla al local.

SOLUCIONARI

- No poden entretenir-se dins l'habitació entre servei i servei.
- Han d'estar sempre disponibles; per això dormen al mateix lloc on treballen.

5. El Jaros acaba les frases sempre amb «no em facis enfadar».

Si no compleixen alguna norma o si simplement està borratxo, les bufeteja. Li agrada que li tinguin por.

6. a) La lleana és la noia més sol·licitada i la més cara de totes.

b) Cobra 600 euros pel servei d'una hora i la meitat per mitja hora. Fa una mitjana de deu clients al dia. Tot i així, no eixuga el deute perquè en el contracte que va signar per a la feina de model hi ha estipulada una comissió per a l'agència que li ha procurat el trasllat (el 15 % del que guanya) i també perquè el 50 % se l'endú el club per al qual treballa actualment. A més, a tot això encara cal sumar-hi les despeses de roba, les medicines, la manutenció, el permís de residència, etc.

c) Segons les seves companyes, si eixuga el deute, serà lliure del tot. Tanmateix, també li expliquen que moltes noies decideixen quedar-se exercint la prostitució perquè guanyaven més diners, però també perquè moltes haurien hagut de tornar al seu país, viure en la misèria o fins i tot tornar a la guerra.

d) Encara que no les arriba a conèixer bé perquè canvia sovint de club (sospita que és perquè que no puguin aliar-se i fer conxorxa contra la màfia), sap que la majoria són russes, sud-americanes, africanes o de l'Europa de l'est, indrets on hi ha força misèria.

7. No creu que pugui tornar a veure els seus pares, malgrat que no els té cap rancúnia perquè sap que ignoren el que realment van signar en aquell contracte, tal com li va passar a ella en el seu moment.

8. Critica la seva hipocresia moral, ja que, d'una banda, reclamen els serveis de noies que podrien ser les seves filles, però, de l'altra, estarien disposats a matar aquells altres homes que les vexessin tal com ho fan amb les joves prostitutes.

9. Hi va haver una noia nigeriana que va intentar fugir després de prendre les claus al Jaros, però va fer massa soroll i la van enxampar. El Jaros la va apallissar i després la noia va desaparèixer. Les noies sospiten que la va matar.

10. Encara que l'emoció principal de la lleana és la degradació, també té la determinació de no deixar-se xuclar la dignitat, amb la qual cosa s'aferra a l'esperança de sortir-se'n algun dia. La segona part de la resposta és oberta.

SOLUCIONARI

Capítol 24

1. Els mafiosos eviten que la policia els enxampi assegurant-se el silenci de les noies i la seva fidelitat. Com que les noies no tenen els papers d'immigració en regla, són susceptibles de ser arrestades, internades en un centre i extraditades. A més, se'ls pot obrir un expedient d'estrangeria. D'altra banda, s'asseguren que les noies es comuniquin per carta amb els familiars perquè així ningú no en pugui denunciar la desaparició.
2. a) Manté correspondència amb la seva mare, el Georges, el Bodjan i, finalment, la Lavinia.
b) No pot expressar-se lliurement perquè l'Elena llegeix les cartes que les noies escriuen i també les que reben.
c) Per a ella és molt important el fet de rebre les cartes, perquè li permet comprovar que la vida continua més enllà de la seva realitat i no se sent sola, la qual cosa li dóna forces per tirar endavant.
3. Quan la Ileana s'adona que, malgrat tot el dolor de la nova vida, segueix pensant en la traumàtica conversa final que va mantenir amb la Lavinia, decideix que ha d'intentar fer les paus amb ella. Per això li explica sincerament tot el que des del seu punt de vista va passar i li demana perdó per no haver estat prou sensible davant la dura feina de la bugaderia, per no haver-la despertat quan dormia per parlar, per haver-la arrossegat en el seu somni de convertir-se en model, tot i que ella estava convençuda que hi havia una oportunitat per a totes dues i per no trencar el vincle que les unia.

La Lavinia li explica que se sent molt trista des d'aleshores per les paraules que li havia dit i li demostra el seu dolor amb les llàgrimes que va vessar damunt les lletres ara escorregudes. Amb el plor compartit vol renovar el seu pacte de sang i reprèn el somni de patinar juntes a la lluna de gel.
4. Quan la Ileana comprova que la Lavinia encara l'estima, treu forces de tot arreu per sortir de la seva situació i promet plorar davant d'ella o morir intentant-ho. Per tant, està decidida a escapar-se.
5. Les emocions que dominen en aquest capítol són la resolució i l'esperança. Segurament aquesta última pot coincidir amb l'optimisme dels lectors.

SOLUCIONARI

Capítol 25

1. Primer es compara l'esperança amb l'escalfor del sol com si fossin dos elements essencials per assegurar la vida (esperança és el que li han donat el plor i les paraules de la Lavinia); després hi ha la metàfora del cavall indomable i la salvatgia que simbolitza la força que li dóna la Lavinia per recuperar la seva dignitat, i, finalment, hi ha la metàfora de la teranyina per indicar la màfia que la té presonera.
Així doncs, descriu la seva situació, però ara amb una actitud positiva i encoratjadora.
2. Fa deu mesos que és a Catalunya, ha estat amb més de 3.000 homes, solament té disset anys i només ha eixugat la meitat del deute contret a Romania.
3. El pla és sortir corrents, ara que és a Barcelona, a prop de l'avinguda Diagonal, i demanar ajuda als vianants. És un pla factible, perquè ni el Jaros ni l'Elena no vigilen gaire quan baixen del cotxe que les deixa davant la porta del club. Ho intenta dues vegades, després de treure's les sabates de taló dins del cotxe, però la por l'atura. Quan està més decidida és al tercer intent, però l'Elena la renya per la mania que té de descalçar-se durant el trajecte, així que té la sensació que l'han enxampada i decideix deixar-ho córrer.
4. Quan el seu client és a la dutxa, la Ileana li pren el mòbil i truca al bar del Bodjan, ja que se'n sap el número de memòria. Però és l'hora de sopar i el bar ja deu estar tancat. Llavors s'adona que ha fet servir el mòbil d'un client, que aquest pot veure enregistrada la trucada sortint i que la denunciarà. Sap que el Jaros és capaç de matar-la si se n'assabenta; per tant, decideix provar d'escapar-se aquella mateixa nit.
5. a) Realment ha tingut diversos cops de sort: en primer lloc, el seu client s'ha adormit de seguida i, per tant, ara ella disposa de 50 minuts de llibertat; en segon lloc, la dona de la neteja no està vigilant el passadís, sinó que està netejant una habitació; en tercer lloc, a l'hora que s'escapa les botigues encara són obertes i hi ha vianants pel carrer, i, finalment, perquè topa de seguida amb un cotxe dels Mossos, que no triguen a fer-se càrrec de la situació i ajudar-la.
b) Sí, perquè és evident que el fet que sigui menor d'edat influeix a l'hora d'acusar el Jaros i els seus col·legues de coacció a la prostitució.
6. En aquest capítol dominen la resolució de la Ileana per sortir-se'n i la por que la tenalla, però per damunt de tot la felicitat.
La segona part de la resposta és oberta.

SOLUCIONARI

Epíleg

1. Han passat tres anys, de manera que ara en té vint.

Durant aquest temps, ha passat per diferents famílies d'acollida, li han facilitat assistència psicològica per superar els traumes viscuts, li han procurat una bona formació (hostaleria i idiomes) i ara treballa en un hotel als Pirineus, un emplaçament on pot recuperar la natura i els estels com quan era a Grivita.

2. La Ileana diu que la pitjor cicatriu que li ha quedat de tota la vivència és la incapacitat de perdonar. Per aquest motiu, odia el Jaros, l'Elena i la Ioana per tot el que li han fet, però també odia els pares perquè, un cop rescatada de la màfia, quan els va dir que deixava la feina de «model», només es van preocupar pels diners que rebien i la van amenaçar amb el deute que tenia amb ells, com havien fet tantes vegades els mafiosos. Els pares mai no saben la realitat del que ha passat per desig exprés de la Ileana, però alhora ella talla tota comunicació amb els seus progenitors.

3. *La lluna de gel* és una història amb un final feliç perquè la Ileana ha tingut la possibilitat de trobar feina per als seus germans (el Georges farà el manteniment de l'hotel i la Lavinia ocuparà qualsevol lloc que estigui disponible) a l'hostal dels Pirineus on treballa, a canvi de la meitat del seu sou i de compartir l'habitació amb la seva germana. Quan escriu és a l'aeroport esperant-los.

4. Com que la Ileana està decidida a compartir tot el que li ha passat amb la Lavinia, la novel·la és, en realitat, el relat que donarà a la seva germana i que escriu des de fa un any.

5. Ajudar les noies que, com ella, venen la seva dignitat per un somni, que com ella són víctimes de la seva misèria i la seva incultura. La seva missió d'alliberació pren forma en el símbol de convidar-les a patinar a la lluna de gel.

6. La protagonista se'ns presenta amb una emoció de pau, de felicitat, perquè ha aconseguit l'estabilitat que desitjava i perquè està a punt de reunir-se amb la seva germana.

La segona part de la resposta és oberta. Tanmateix, és probable que els alumnes se sentin satisfets i alleujats per la manera com ha acabat tot.

SOLUCIONARI

DESPRÉS DE LA LECTURA

1. Resposta oberta.

2. Resposta oberta. Tanmateix, ara que ja han llegit la novel·la poden definir encara més la metàfora de la fotografia de la coberta. Probablement, aquesta imatge vol representar la Ileana al poble dels Pirineus, al final de la novel·la, ja que es percep que hi ha natura a l'exterior de l'edifici (a Bucarest i a Barcelona vivia enmig d'un medi urbà i lluny de poder contemplar la vida a través de les finestres). Tot i que la fotografia també podria correspondre a la seva vida a Grivita, l'expressió greu de la cara pertany més aviat a una persona que, malgrat la seva joventut, no ha tingut una vida fàcil. Des dels Pirineus, contempla, d'una banda, el passat per ser conscient de tot el que ha viscut i, de l'altra, el futur amb l'esperança de construir una nova realitat per a ella i els seus germans. Més simbòlicament encara, podem interpretar el cel blau i les taques de sol com l'esperança que guanya terreny al dolor, representat per la taca fosca que envolta el rostre.

3. La lluna de gel és un motiu recurrent en l'obra, una metàfora d'una vida millor, més plàcida. Hi remet el fet de patinar sobre el gel, una idea associada a una activitat de lleure i també al lliscament o al desplaçament sense dificultat ni obstacles.

Fixem-nos que hi ha una certa evolució de la seva significació: a l'inici de la novel·la és el somni compartit de la Lavinia i la Ileana, l'esperança de trobar un futur sense tantes mancances, sobretot materials; en el nus de la narració, la Ileana la identifica amb el somni de fer de model, i, per tant, amb el desig de tenir una vida més plàcida, però també plena d'èxit i d'un superficial reconeixement social (fama); al final de la narració, s'omple d'una significació més àmplia i general d'una existència digna, cosa que converteix el somni en quelcom més senzill, però molt més transcendental.

4. a) Resposta oberta.

b) Resposta oberta.

c) Resposta oberta. Tanmateix, solen ser homes i dones amb una bellesa facial i corporal de cànon.

d) Resposta oberta. Moltes vegades acompanyen el producte que anuncien (un gelat, un cotxe...) d'una gestualitat provocativa de caire sexual, encara que no hi tinguin res a veure.

e) La piràmide de Maslow és una teoria de psicologia humanista sobre la motivació de les persones proposada el 1943 per Abraham Maslow en la seva obra *Una teoria sobre la motivació humana* i ampliada posteriorment per ell mateix i altres psicòlegs. Maslow creia que les necessitats s'estructuren en forma de piràmide, és a dir, jeràrquicament. Només quan els nivells inferiors estan satisfets, l'individu passa a preocupar-se dels supe-

SOLUCIONARI

riors. Cada persona té motivació per omplir les necessitats del seu nivell anterior, però només les superiors proporcionen autèntica felicitat.

Divideix la piràmide en cinc nivells i anomena els quatre inferiors *de deficiència* (ja que només se senten com a importants quan falten) i el superior *de creixement* o *de l'ésser*.

1. El primer nivell fa referència a les necessitats fisiològiques, com voler menjar, beure, dormir o alliberar-se dels residus corporals. El sexe entraria dins aquest primer nivell, exigit per l'instint de supervivència de l'espècie. L'objectiu és assolir l'homeòstasi o equilibri del cos.
2. El segon nivell es pot resumir com a necessitat de seguretat. Inclou no sentir-se amenaçat per cap perill, tenir una feina (per no témer la pobresa), veure sans els éssers estimats (per conjurar la por vers la mort).
3. El tercer nivell correspon a l'acceptació social, la necessitat de sentir-se part d'un grup, de tenir amor i amistat. Aquestes necessitats se satisfan mitjançant les relacions personals, el lleure esportiu i recreatiu, la participació ciutadana... La seva absència porta a la depressió i l'ansietat.
4. El quart nivell és el de l'autoestima, entesa en un sentit ampli. És palès en grups de deficiència perquè es manifesta com a problema quan l'individu no obté el respecte i el reconeixement aliè. La recerca de l'honor, la fama, la glòria i l'ascens professional estan encabits dins aquest nivell.
5. El darrer nivell és el d'autorealització, quan la persona busca un sentit a la pròpia vida. Inclou el desig de la bellesa, de potenciar les pròpies qualitats o d'aprendre coses noves. La persona que es troba en aquest nivell té més creativitat, s'adapta millor a la situació exterior, té un sistema moral propi que regeix els seus actes, respecta els altres i troba plaer en la resolució de problemes. També valora la llibertat i la veritat i pot tenir un sentiment de transcendència.

5. El conte de Pinotxo té molts punts de contacte amb la història de la Ileana: tots dos són joves, desconeixen molts aspectes de la vida i persegueixen el somni de tenir una vida millor d'una manera ràpida. Tanmateix, aquest somni acaba de la manera més degradant possible per a cadascun d'ells: Pinotxo acaba exhibint-se al circ i la Ileana, fent de prostituta. Per a tots dos, la seva descoberta iniciàtica consisteix a valorar la vida senzilla, però digna, i també la capacitat de millorar la seva condició des de l'esforç i el treball individual més a poc a poc, però també amb més seguretat i control.

AVALUACIÓ

1. La vida a Grivita és molt dura. La geografia i les condicions socioeconòmiques de la regió fan que tinguin una economia rural en què les famílies lluiten per sobreviure.

Els pares de la protagonista són persones dures, agrestes, que estan més preocupades per poder alimentar els seus fills que no pas per educar-los d'una forma afectuosa i pedagògica.

SOLUCIONARI

gica (recordem l'escena en què la Ileana estripa el bitllet per voler-lo allargar o l'escena en què pregunta al seu pare per què no amplia el ramat i rep com a resposta un càstig físic).

A casa la Ileana són cinc germans. El Georges és el gran, el primer que ha de deixar l'escola abans d'hora i també el primer que emigra a Bucarest. El Burcea té quatre anys menys que el Georges, es mostra sempre molt agressiu amb les seves dues germanes i és el germà que els pares decideixen que es quedi a Grivita per ajudar. Després ve la Lavinia, que té un any menys que el Burcea i un més que la seva germana. La Ileana té catorze anys i té una relació molt especial amb la Lavinia. Finalment, hi ha el Traian, que és el més petit i que es porta vuit anys amb la protagonista. El naixement del Traian provoca un daltabaix familiar, perquè és una boca més per alimentar en una família molt pobre.

Els quatre germans grans dormen a la mateixa habitació, però hi fa tant de fred que han de dormir vestits.

La segona part de la resposta és oberta. Tanmateix, després d'haver llegir la novel·la es pot dir que la Ileana era feliç a Grivita. De fet, comença a valorar la seva vida, la seva família i la llibertat i el respecte que gaudia al poble, malgrat les penúries econòmiques, quan acaba exercint la prostitució en cerca d'una vida millor.

2. a) La Ileana i la Lavinia van a Bucarest perquè el germà gran, el Georges, els ha trobat feina i ha convençut els pares que podran ajudar econòmicament la família.
b) No. La Ileana creu que a Bucarest ella i la Lavinia seran més a prop del seu somni de convertir-se en models riques i famoses.
c) La Lavinia treballa en una bugaderia i la Ileana neteja en un restaurant.
d) Les seves condicions de vida no milloren, sinó que empitjoren. Totes dues treballen tant, que estan rebentades i no tenen temps ni esma de parlar; han perdut intimitat perquè comparteixen la casa amb els amics del Georges; no tenen independència econòmica perquè els sous són administrats pel germà, i no els queda gairebé res per als seus capricis. A més, no tenen l'espai lliure i natural per poder observar a través de la finestra i somiar, ni poden sortir a passejar soles pel seu barri perquè és poc segur.
3. La Ioana Dimitrescu és la clienta del restaurant del Bodjan que treballa d'agent cercatalents. El Bodjan la posa en contacte amb la Ileana quan la noia, per raons econòmiques, no es pot fer ni el *book* ni el *composite* que necessita per convertir-se en model. La Ioana li finança, amb una generositat sospitosa, tot el que necessita per preparar la seva carrera: fotografies, maquillatge, vestuari, mòbil... Ella és qui fa signar el contracte als pares de la noia que li dóna ple poder per manipular la seva vida. Al final, descobrim que la Ioana forma part d'una màfia que prostitueix noies a l'Europa desenvolupada.
4. El Bido adverteix els germans que la Ileana pot estar sent víctima d'alguna màfia que hi ha a Romania i que s'aprofiten de la ingenuïtat i de les ganes de prosperar de persones procedents de regions degradades per fer-les caure en una xarxa il·legal de tràfic humà. Els

SOLUCIONARI

germans no en fan cas: l'única cosa que fan per comprovar-ho és preguntar directament a la Ioana Dimitrescu sobre la seva honradesa, cosa que és ben poc lògica i que demostra que la il·lusió és més poderosa que la prevenció.

5. La mateixa nit que arriba a Barcelona, la Ileana descobreix que ha caigut en una xarxa de prostitució i que ha perdut qualsevol llibertat de moviment, amb l'amenaça que penja sempre damunt del seu cap de prendre represàlies contra la seva família en cas que intenti sortir-se'n amb males arts.
6. Les paraules i les llàgrimes de reconciliació de la Lavinia, recollides en una de les cartes que rep la protagonista, li donen forces per intentar sortir de la situació d'esclavatge i degradació que està vivint. La reconciliació amb la germana fa reviure el somni compartit de la lluna de gel.
7. La Ileana, al final de la novel·la, es troba a l'aeroport esperant l'arribada del Georges i la Lavinia a Catalunya. És, per tant, un final esperançador d'una nova oportunitat oberta a un futur millor per als tres germans.
8. Resposta oberta. Tanmateix, la lluna de gel és un motiu recurrent en l'obra, una metàfora d'una vida millor, més plàcida. Hi remet el fet de patinar sobre el gel, una idea associada a una activitat de lleure i també al lliscament o al desplaçament sense traves.
9. Fixem-nos que hi ha una certa evolució en el significat del títol: a l'inici de la novel·la és el somni compartit de la Lavinia i la Ileana, l'esperança de trobar un futur sense tantes mancances, sobretot materials; en el nus de la narració, la Ileana identifica la lluna de gel amb el somni de fer de model, és a dir, amb el desig d'una vida més plàcida però també plena d'èxit i d'un superficial reconeixement social (fama); al final de la narració, s'omple d'una significació més àmplia i general d'una existència digna, cosa que converteix el somni en quelcom més senzill, però molt més transcendental.